

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

Analýza rizik v bankovním sektoru

Bc. Martin Golombiowski

Diplomová práce

2010

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Martin GOLOMBIOWSKI**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Ekonomika a management podniku**
Název tématu: **Analýza rizik v bankovním sektoru**
Zadávací katedra: **Ústav ekonomiky a managementu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Stanovení cíle práce
2. Analýza rizik obecně
3. Analýza rizik České Spořitelny
4. Detailní analýza rizik České Spořitelny metodou KARS
5. Doporučení a závěr

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- [1] DVOŘÁK, P.: Komerční bankovníctví pro bankéře a klienty. 1. vyd. Praha: Linde a. s., 1999. 475 s. ISBN 80-7201-141-3.
- [2] TICHÝ, Milík. Ovládání rizika. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. 396 s. ISBN 80-7179-415-5.
- [3] SMEJKAL, Vladimír, RAIS, Karel. Řízení rizik. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2003. 272 s. ISBN 80-247-0198-7.
- [4] FARAYMAND, Ali. Handbook of Crisis and Emergency Management. United States of America: Taylor & Francis, 2001. ISBN 0-8247-0422-3.
- [5] ROUDNÝ, R., LINHART, P. Krizový management III. Teorie a praxe rizika. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. 174 str. ISBN 80-7194-924-8.
- [6] HANSON, S. and SCHUERMAN, T.: Confidence Intervals for Probabilities of Default. Federal Reserve Bank of New York, 2005.

Vedoucí diplomové práce: doc. RNDr. Petr Linhart, CSc.
Ústav ekonomiky a managementu

Datum zadání diplomové práce: 13. ledna 2010

Termín odevzdání diplomové práce: 30. dubna 2010

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.

děkanka

L.S.

doc. Ing. Marcela Kožená, Ph.D.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 14. ledna 2010

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 29. dubna 2010

Bc. Martin Golombiowski

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval všem, kteří mi byli nápomocni při psaní této diplomové práce, zvláště pak vedoucímu mé diplomové práce doc. RNDr. Petru Linhartovi, Csc. za cenné rady. Dále děkuji Ing. Štefanu Pacindovi, Ph.D. z Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, který mi poskytl nezbytné materiály pro vyhotovení mé práce. Dále bych chtěl poděkovat okresnímu řediteli Janu Nouzovi z pobočky Komerční banky v Hradci Králové za cenné připomínky k vyhotovení této diplomové práce.

ANOTACE

Obsahem teoretické části diplomové práce je problematika řízení rizik v bankovním sektoru a popis bankovních rizik vyskytujících se v České spořitelně. V praktické části se práce zabývá popisem fiktivního spotřebitelského úvěru v tuzemské bance a s ním spojenými riziky. Vybraná bankovní rizika jsou podrobeny analýze kvalitativní metodou KARS. Slovní zhodnocení výsledků a komentáře jsou uvedeny v závěrečné části práce.

KLÍČOVÁ SLOVA

bankovní riziko, metody analýzy rizik, metoda KARS, Česká spořitelna, Basel II, spotřebitelský úvěr

TITLE

The risk analysis in the bank sector

ANNOTATION

The theoretical part of the thesis contains questions of risk management in the bank sector, description some methods of risk analysis and description of the bank risks in the Česká spořitelna. The practical part is concerned with the fictitious consumer lending in the domestic bank description and the related risks with the consumer lending. The selected bank risks are analysis of the qualitative method KARS submitted. Verbal interpretation and comments are included in the ending part of this work.

KEYWORDS

bank risk, methods of risk analysis, analytical method KARS, Česká spořitelna, Basel II, consumer lending

Obsah

Úvod.....	11
1 Analýza rizik obecně	13
1.1 Základní pojmy	13
1.1.1 Nebezpečí.....	13
1.1.2 Ohrožení.....	14
1.1.3 Riziko.....	14
1.1.4 Poškození.....	15
1.1.5 Škoda	15
1.1.6 Akceptovatelné riziko	16
1.2 Rizika v bankovním sektoru	16
1.2.1 Legislativa.....	17
1.2.2 Charakteristika bankovních rizik	17
1.2.3 Pasivní obchody	18
1.2.4 Aktivní obchody	19
1.2.5 Rozvahově neutrální obchody	19
1.2.6 Pojištění	19
1.3 BASEL II	20
1.3.1 Podstata BASEL II	20
1.3.2 Různé přístupy k metodě měření rizika	22
2 Metodiky hodnocení rizik	26
2.1 Základní metody pro stanovení rizik	27
2.2 Počítačová podpora.....	31
3 Analýza rizik České spořitelny	32
3.1 Historie České spořitelny.....	32
3.2 Řízení analýzy rizik České spořitelny	34
3.2.1 Úvěrové riziko	35
3.2.2 Tržní rizika.....	40
3.2.3 Úrokové riziko	41
3.2.4 Riziko likvidity	42
3.2.5 Operační rizika.....	43
3.2.6 Kapitálová přiměřenost.....	44

4	Analýza bankovních rizik při poskytnutí spotřebitelského úvěru tuzemskou bankou	45
4.1	Popis spotřebitelského úvěru „Perfektní půjčka“	45
4.1.1	Splácení a splatnost úvěru.....	47
4.2	Pravidla pro posuzování příjmů	48
4.2.1	Dokumenty pro posuzování příjmů u občanů ČR a cizích státních příslušníků, kteří prokazují příjmy z ČR	49
4.2.2	Dokumenty pro klienty s cizí státní příslušností s příjmy z ČR	51
4.2.3	Dokumenty pro klienty ČR občanstvím s příjmy ze zahraničí	51
4.2.4	Obecná pravidla pro klienty s cizí státní příslušností	52
4.3	Srovnání potřebných dokladů zaměstnance a podnikatele v závislosti na zdroji příjmů.....	53
5	Detailní analýza vybraných rizik v tuzemské bance metodou KARS	55
5.1	Metoda KARS.....	55
5.2	Popis zpracování postupu metodou KARS.....	55
5.2.1	Tvorba tabulky rizik.....	57
5.2.2	Výpočet koeficientů aktivity a pasivity	58
5.2.3	Graf souvztažnosti rizik	60
5.3	Zhodnocení a závěrečná doporučení.....	63
	Závěr	67
	Seznam použité literatury	69
	Seznam příloh	71

Seznamy

Seznam zkratk

BASEL II	Basilejský výbor pro bankovní dohled
BRKI	bankovní registr klientských informací
CCA	Causes and Consequences Analysis
ČNB	Česká národní banka
ČS	Česká spořitelna
DP	daňové přiznání
ETA	Event Tree Analysis
FL-VV	Fuzzy Set and Verbal Verdict Metod
FMEA	Failure Mode and Effect Analysis
FTA	Fault Tree Analysis
FÚ	finanční úřad
HAZOP	Hazard Operation Process
HRA	Human Reliability Analysis
IRB	Interní rating banky
KARS	kvalitativní analýza rizik s využití jejich souvztažnosti
KB	Komerční banka
NRKI	nebankovní registr klientských informací
PHA	Preliminary Hazard Analysis
PSA	Probablistic Safety Assessment
QRA	Quantitative Risk Analysis
RR	Relative Ranking
SJM	společné jmění manželů

Seznam obrázků, tabulek a grafů

Obrázek 1	Rovnice rizika	15
Obrázek 2	Schéma struktury Basel II	21
Obrázek 3	Přístupy podle Basel II	23
Tabulka 1	Právní předpisy ČNB pro oblast managementu rizika	17
Tabulka 2	Klasifikace bankovních rizik	18
Tabulka 3	Základní fakta	34
Tabulka 4	Aktuální akcionářská struktura České spořitelny	34
Tabulka 5	Běžná míra likvidity v letech 2007 a 2008 v ČS	43
Tabulka 6	Kapitálová přiměřenost ČS.....	44
Tabulka 7	Klienti s ČR občanstvím s příjmy z ČR.....	51
Tabulka 8	Klienti s cizí státní příslušností s příjmy z ČR	51
Tabulka 9	Klienti s ČR občanstvím s příjmy ze zahraničí	52
Tabulka 10	Seznam dokladů zaměstnance	53
Tabulka 11	Seznam dokladů podnikatele	54
Tabulka 12	Tabulka rizik.....	57
Tabulka 13	Tabulka souvztažnosti rizik	58
Tabulka 14	Výsledná tabulka souvztažností.....	58
Tabulka 15	Tabulka koeficientů aktivity a pasivity pro jednotlivá rizika	60
Graf 1	Souvztažnost koeficientů aktivity a pasivity pro jednotlivá rizika	60
Graf 2	Výsledný graf analýzy rizik spotřebitelského úvěru metodou KARS.....	62

Úvod

V této práci se zabývám popisem a rozdělením bankovních rizik, které bankovní instituce při provádění své činnosti zohledňují. Podrobněji se zaměřuji na analýzu rizik, které banka podstupuje při poskytování spotřebitelského úvěru občanům České republiky. Úvěrové riziko je samotnými bankami považováno za nejdůležitější, neboť je spojeno s poskytováním úvěrových produktů, které tvoří velkou část bankovních operací a ovlivňují tak ziskovost/ztrátovost a chod bank.

V první části své diplomové práce popisuji způsoby a rozdělení do základních kategorií a tyto kategorie dále rozvíjím. Určitá část mé diplomové práce je věnována i pojmu BASEL II, který je zaměřen na citlivější a přesnější měření rizik a podporu zlepšování řízení rizik v bankách. Další částí této práce je stručný popis metod, které se zabývají stanovením rizik v daném odvětví.

Třetí část této diplomové práce je zaměřena na detailní analýzu České spořitelny obecně a na její bankovní rizika. V této části můžeme najít zajímavou oblast, kterou se Česká spořitelna zabývá tj. Řízením rizik, na které klade dostatečný důraz. Tato oblast se neustále každým rokem vyvíjí nejen v České republice, ale i v zahraničí. Řízení je prakticky nejdůležitější částí týkající se rizik, neboť správná identifikace příslušného rizika a jeho rozsahu se velkou měrou promítá do hospodářského výsledku bank.

Ve stěžejním bodu své práce se budu věnovat analýze poskytnutí spotřebitelského úvěru fiktivní tuzemskou bankou. V této části práce popíši, jaké doklady a dokumenty musejí kontrolovat bankovní poradci v českých bankách, aby nedošlo k nedodržení interního řádu banky. Tuto oblast jsem si do své práce vybral proto, jelikož v budoucnu bych měl zájem o poskytnutí bankovního úvěru nebo hypotéky od České banky. Dále se mi naskytla možnost získat o rizicích a jejich řízení větší rozhled nejen z pohledu občana, ale i z pohledu bankovního poradce. V části poskytování spotřebitelského úvěru se tedy snažím podrobně popsat celý proces poskytování úvěru a jeho rizikovosti z pohledu banky včetně možností zajištění a sledování rizik, které mohou nastat s poskytnutím spotřebitelského úvěru. Poslední oddíl analýzy bankovních rizik je věnován metodě KARS, ve které je popsán postup při analýze vybraných rizik, které jsem považoval za nejdůležitější k podrobení analýze touto metodou.

V praktické části práce je uveden příklad poskytnutí fiktivního spotřebitelského úvěru na částku 80 000 korun. Modelový příklad při poskytnutí spotřebitelského úvěru je konstruován na mojí osobu a na moje jméno. Podklady jsou uvedeny v příloze. Konečné rozhodnutí o poskytnutí úvěru a jeho výši zohledňuje všechny rizikové faktory, které mohou mít přímý vliv na platební morálku klienta.

Modely měření, výpočtu a zohlednění rizik jsou reprezentovány matematickými a výpočetními mechanismy, které mají banky ve svých systémech potřebných k činnosti obsaženy. Tyto systémy pracují i s nastavenými limity a přijatými opatřeními České národní banky jako hlavního regulatorního a kontrolního orgánu vykonávajícího dohled nad finančním trhem.

Při poskytování úvěru bankovní poradci zadávají do systému příslušné informace o klientech a jejich platebních možnostech a pracují s výstupy, které ze systému získávají. Některé tuzemské banky za účelem zajištění vzájemné informovanosti o klientech. Dále si bankovní poradci hlídají platební morálku klienta. Banky k tomu využívají podpůrných systémů nebo registrů.

Cílem diplomové práce je fiktivní analýza rizik při poskytování spotřebitelského úvěru bankou v České republice a následné prozkoumání vybraných rizik metodou KARS .

1 Analýza rizik obecně

Teorie rizika je doposud výrazně fenomenologická – je založena na popisu skutečností, pozorovaných ve společnosti a v přírodě, a na odhadech vývoje a změn těchto skutečností. Zatím nejsou známy ani naznačeny zákonitosti, kterými se řídí systémy rizik, ale ukazuje se, že lze vybudovat mechaniku rizika, obdobnou třeba mechanice tuhých těles, nebo mechanice zemin, umožňující zobecnění mnohých izolovaných poznatků¹. Jedním z důležitých vlivů působících na systém rizika je velikost objektu (size effect).

1.1 Základní pojmy

Při vypracování seznamu ohrožení, jako jedné z etapy komplexního systému managementu rizika, byly použité postupy, které se používají ve vyspělých zemích Evropské unie. Nejčastěji používané pojmy v této práci jsou:

- nebezpečí,
- ohrožení,
- riziko,
- poškození,
- škoda,
- akceptovatelné riziko,

které nemají v odborné terminologii totožný význam jako v běžné hovorové řeči. Vzhledem pro jednoznačnost pochopení postupů v rámci identifikace ohrožení a řízení rizik je potřeba nadefinovat jednotlivé pojmy tak, aby je všichni čtenáři práce pochopili .

1.1.1 Nebezpečí

O nebezpečí můžeme mluvit vždy, když jsou objekty libovolné činnosti nebo samostatné činnosti (stroje, strojní systémy, výrobní technologie apod.) Vyznačují se tím, že mohou způsobit neočekávaný negativní jev (poškození člověka nebo majetku).

¹ Zdroj: TICHÝ, M. *Rizikové inženýrství a management rizika*. Praha: rukopis rozpracované knihy, 2004.

Nebezpečí označujeme reálnou hrozbou poškození vyšetřovaného objektu nebo procesu.² Jde o skrytou, ale podstatnou vlastnost, která může způsobit vznik poškození.

Nebezpečí má dva základní rysy:

- ❖ **vztahuje se k budoucnosti** (uvažujeme, jaká nebezpečí hrozí, i když se zcela běžně a užitečně zamýšlíme nad tím, co se mohlo stát.
- ❖ **je neurčitý** (nepříznivá událost, o níž víme, že nastane určitě, není nebezpečím nýbrž skutečností, s níž se musíme vypořádat)

1.1.2 Ohrožení

V případě, že stroje, materiály, technologie nebo pracovní činnosti, které se vyznačují určitým nebezpečím se uvedou do provozu a jako působení těchto jejich vlastností je člověk (přímo nebo zprostředkovaně.) Můžeme tento stav kvalifikovat jako ohrožení.

„Ohrožení můžeme chápat jako možnost aktivace nebezpečí v konkrétním místě a čase, resp. na rozhraní člověk – stroj – prostředí.“ [6]

Je to aktivní vlastnost objektu, která způsobuje negativní jev.

1.1.3 Riziko

Pod pojmem riziko se obecně rozumí nebezpečí vzniku škody, poškození, ztráty či zničení, případně nezdaru při podnikání. Riziko se vyskytuje všude tam, kde existuje možnost nepříznivé odchylky od žádoucího výsledku, ve který doufáme nebo ho očekáváme. Ve finanční teorii je riziko definováno jako volatilita finanční veličiny (zisku, hodnoty portfolia atd.) okolo očekávané hodnoty v důsledku změny určitých parametrů, která je zjištěná na dostatečně dlouhé časové řadě historických hodnot této veličiny. V ekonomii je tento pojem užíván v souvislosti s nejednoznačným průběhem určitých ekonomických procesů a s nejednoznačností jejich výsledku.

V nejjednodušší podobě můžeme riziko kvantifikovat jako součin velikostí hrozby a předpokládané výše ztráty na ohrožené hodnotě. Základním a obecným tvarem rovnice rizika je následující formule:

² Zdroj: TICHÝ, Milík. Ovládání. rizika. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. 396 s. ISBN 80-7179-415-5, str. 13

$$\text{riziko} = \frac{\text{hrozba} \times \text{zranitelnost}}{\text{protiopatření}} \times \text{hodnota}$$

Obrázek 1 Rovnice rizika³

Banka je stejně jako každý jiný podnikatelský subjekt vystavena při provádění své činnosti řadě různých rizik, které na jedné straně negativně ovlivňují hospodářský výsledek bankovního podnikání, na druhé straně se jim však banky vystavují záměrně s cílem dosáhnout výraznějšího zisku. Základní rizika bankovního podnikání jsou spojena s vlastnostmi předmětu obchodu neboli peněz, s nimiž banka obchoduje, a se způsobem jakým s nimi obchoduje.

1.1.4 Poškození

Především u technických objektů můžeme předcházet vzniku škody, etapy poškození, které je možné chápat jako změnu vlastností objektu nebo průběhu činností v důsledku působení vnějších vlivů, přitom po čase této změny dochází k degradaci – snižování (negativní změně) funkční schopnosti. Poškození je v tomto případě funkcí času. [2]

1.1.5 Škoda

Škoda je každá, libovolným způsobem vzniklá změna, která je minimálně jednou osobou považována za nepříjemnou. V případě, že ohrožení v systému člověk – stroj – prostředí způsobí ztrátu rovnováhy mezi jeho jednotlivými subjekty, dochází k *znehodnocování* materiálních nebo funkčních vlastností, příp. schopností osob nebo materiálních objektů, příp. okolí. Uvedený proces vede k vzniku negativního jevu, kterého je důsledkem **škoda**.

Škoda vyjadřuje majetkovou újmu vzniklou realizací nebezpečí.⁴

³ Zdroj: Vlastní zpracování podle: ANTUŠÁK, E., KOPECKÝ, Z. Úvod do teorie krizového managementu I. Praha: VŠE Praha, Oeconomica, 2002, str. 34

1.1.6 Akceptovatelné riziko

Podle [2] se jako akceptovatelné riziko chápe riziko, které zainteresované osoby při zohlednění všech provozních podmínek jsou ochotné snášet, tj. početnost negativního jevu je v hodnotách, které je možné akceptovat nebo důsledky jsou v rozsahu, který je únosný pro příslušnou osobu nebo skupinu osob.

1.2 Rizika v bankovním sektoru

Banky figurují na finančním trhu jako finanční zprostředkovatelé. Tato pozice jim umožňuje provádět transfer rizika a dob splatností tržních instrumentů, shromažďovat dočasně volné úspory svých klientů a poskytovat je těm, kteří jich mají nedostatek, apod. [1]. V tomto příspěvku je banka chápána jako subjekt, který disponuje plnou licencí České národní banky (ČNB), tj. plní i funkci pojišťovny. Vzhledem k ostatním subjektům finančního trhu mají banky zpravidla více propracovaný systém managementu rizika. Právě proto, že transfer rizika je jednou z jejich hlavních činností podnikání. Je vhodné zdůraznit, že banky preferují jistotu před rizikem.

Úspěch banky je podmíněn nejen úrovní jejího managementu rizika (optimalizace rizika banky), ale i kvalitou služeb, které v této oblasti nabízejí klientům (optimalizace rizik klientů). Poznamenejme, že klient je právnícký pojem - blíže viz. následující tabulka.

⁴Zdroj : TICHÝ, Milík. Ovládnání rizika. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. 396 s. ISBN 80-7179-415-5, str. 21

1.2.1 Legislativa

Základními předpisy (tab. 1) upravujícími management rizika bank jsou právní předpisy ČNB, týkající se řízení rizik v rámci obezřetného chování bank.

Vyhlášky a opatření ČNB	Vyhláška č. 233/2009 Sb., o žádostech, schvalování osob a způsobu prokazování odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti osob a o minimální výši finančních zdrojů poskytovaných pobočce zahraniční banky
	Vyhláška č. 281/2008 Sb. ze dne 15. srpna 2008, o některých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu
	Vyhláška č. 282/2008 Sb. ze dne 15. srpna 2008, kterou se mění vyhláška č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry
	Opatření ČNB č. 2 ze dne 30. listopadu 2009 o předkládání výkazů bankami a pobočkami zahraničních bank České národní bance
Úřední sdělení ČNB	Úřední sdělení ČNB ze dne 4. března 2010 k pravidlům obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev, obchodníků s cennými papíry a institucí elektronických peněz - Uveřejňování informací
	Úřední sdělení ČNB ze dne 26. května 2009 k některým požadavkům na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (Uznávané AML standardy)

Tabulka 1 vlastní zpracování podle Právní předpisy ČNB pro oblast managementu rizika⁵

Vedle těchto dokumentů slouží k lepšímu stanovení potřebné minimální výše kapitálu bank (vzhledem k úvěrovému, operačnímu a tržnímu riziku) například nová mezinárodní pravidla vypracovaná Basilejským výborem pro bankovní dohled (tzv. Basel II [3]) a vnitřní předpisy bank.

1.2.2 Charakteristika bankovních rizik

Rozlišují se čtyři základní kategorie bankovních rizik (tab. 2). Jak klienta, tak i banku mohou tato rizika postihnout v různé míře. Protože aktivity banky jsou odlišné od činností ostatních tržních subjektů, jsou hlavním předmětem jejího procesního sledování rizika ty položky, kterým zpravidla nevěnují jiné subjekty trhu nejvyšší pozornost.

⁵ Zdroj: Právní předpisy ČNB, Basel II, Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/index.html>

Propracované metodiky bank lze jen doporučit k vyšší implementaci do procesů optimalizace rizika nebankovních institucí. Po převzetí metodiky, či její části, bude firma pravděpodobně vynakládat na rizika menší náklady než v případě, kdy by systém managementu rizika v této oblasti a o stejné kvalitě jako banka vytvářela sama. Vždy, když existuje zájemce o některou z bankovních služeb, je mu poskytnuta až v okamžiku, kdy se banka ujistí, že vzhledem k optimalizaci svých rizik, tak může učinit.

Riziko	Základní charakteristika
Úvěrové	Původcem tohoto rizika je nebezpečí, že klient nesplatí úvěr, úroky, či jiné platby dané obchodně závazkovým vztahem. Vedle nebezpečí nedodržení závazků ze strany klienta může tato situace nastat i v důsledku chybného rozhodnutí banky.
Tržní	Změnami cen a ostatních faktorů finančních trhů může docházet ke změnám rozvahových a podrozvahových položek banky. Součástí této rizikové kategorie jsou rizika měnová a úroková.
Likvidity	Likvidita je schopnost subjektu krýt peněžními prostředky jeho závazky v potřebné výši a v požadovaném čase. Nedostatek likvidity tuto schopnost narušuje. Likvidnost udává rychlost přeměny.
Operační, právní a ostatní	Operační riziko je determinováno ztrátami plynoucími z nepřiměřených nebo chybných vnitřních procesů, systémů a lidského faktoru nebo z vnějších událostí, včetně rizika právního. Tato kategorie nezahrnuje riziko strategické a reputační [2]. Legislativně musí banka dbát na to, aby svou činnost vykonávala v souladu s platnými právními předpisy a preventivně minimalizovala podvody a neetické chování klientů. Smluvní riziko patří k právním rizikům.

Tabulka 2 Klasifikace bankovních rizik⁶

O vyspělosti managementu rizika ve finanční oblasti svědčí i různé kurzy, které jsou k tomuto tématu nabízeny poradenskými firmami. V ostatních oborech jsou nabídky na vzdělávání v oblasti optimalizace rizika méně časté. Z hlediska bankovní rozvahy se rozlišují tři typy obchodů: pasivní, aktivní a rozvahově neutrální.

1.2.3 Pasivní obchody

Pasivní obchody spočívají v přijímání dočasně volných finančních prostředků od klientů a vyplácení odměny za jejich uložení v podobě úroku. V rámci klientského managementu rizika jsou pasivní služby bank méně zajímavé než služby aktivní. Pokud klient bance svěruje dočasně volné finanční prostředky, činí tak proto, že předpokládá

⁶ Zdroj: vlastní zpracování podle Risk – management, Dostupné z : <http://www.risk-management.cz>

jejich zhodnocení v bance vyšší než v rámci vlastní aktivity. Tento přístup je charakteristický pro investory, kteří nevyhledávají riziko a preferují sice obecně nižší, ale za to jistější zisk. Rizika těchto investic klient většinou aktivně neoptimalizuje, protože za úplatu tuto činnost provádí banka. Nebezpečí, že finanční zprostředkovatel s klientem nevstoupí do obchodně závazkového vztahu je malé, neboť by tím uškodil své pověsti v očích konkurence a ostatních klientů.

1.2.4 Aktivní obchody

V tomto případě se poskytují finanční prostředky klientům a přijímá se za tuto službu úrok. Ne vždy si investor potřebuje vypůjčit. Mohou ale nastat situace, kdy mu finanční prostředky nebudou postačovat, což by vedlo ke ztrátě likvidity. Různé druhy nástrojů z této oblasti (sankční, kontokorentní, hypotéční, ručitelský úvěr, leasing, poradenská činnost apod.) tedy klientovi pomáhají udržet likviditu na požadované úrovni. Zmíním ještě dva nástroje často využívané investory, a to: *záruku* - banka se za klienta zaručí splnit závazky v případě platební neschopnosti, *jistotu* - banka za investora, který toho nemusí být v daném okamžiku schopen, na důkaz jeho platební schopnosti složí na bankovní účet určený třetí stranou požadovanou částku.

Může nastat situace, že banka s investorem na základě prověření žádný smluvní vztah neuzavře. Pokud k tomu dojde, je vhodné se obrátit na některou ze specializovaných institucí, které se soustřeďují na rizikovější situace či hledat jiné řešení.

1.2.5 Rozvahově neutrální obchody

Rozvahově neutrální obchody jsou veškeré obchody (poplatky a provize), které neovlivní rozvahu. Také je zjevné, že rozvaha banky má opačnou strukturu než rozvaha ostatních organizací nacházejících se na finančním trhu.

1.2.6 Pojištění

Když je riziko ztráty příliš vysoké na to, aby se proti němu určitým způsobem klient nezajistil, lze zvolit pojištění. Pojišťovna je (jednoduše řečeno) specializovaná banka, která nemá plnou licenci ČNB k výkonu činností. Pojištěním se klient zajišťuje

proti náhodnému nebezpečí. Standardními produkty v této oblasti jsou například pojištění úrazové, majetku, zákonné a havarijní pojištění vozidel.

1.3 BASEL II

V praxi dochází v mnoha případech k oddělení reputačního a obchodního rizika z operačního rizika, aby operační riziko bylo snadněji identifikovatelné.

Paradigma řízení bankovních rizik zahrnuje následující složky:

- ❖ přístup k identifikaci a měření rizik,
- ❖ analýza struktury limitů a směrnic řídících podstupování rizik,
- ❖ sledování rizika-vyhodnocování indikátorů,
- ❖ interní kontrola a manažerský informační systém pro kontrolu, sledování a reportování rizik.

S cílem zvýšit bezpečnost a stabilitu finančních systémů, posílit konkurenční rovnost mezi bankami a umožnit používání komplexnějších přístupů řízení rizik pro regulační účely vypracoval Basilejský výbor návrh nových pravidel pro stanovení potřebné minimální výše kapitálu, který bývá označován jako **BASEL II**.

1.3.1 Podstata BASEL II

Basel II nahradil dosud platný Basel Capital Accord, který zahrnuje stanovení kapitálových požadavků na úvěrové a tržní riziko. Hlavní důraz klade Basel II. na citlivější a přesnější měření rizik a podporu zlepšování řízení rizik v bankách. Rozdíl mezi Basel I. a Basel II. je nejen ve větší komplexnosti a flexibilitě možností pro měření podstupovaných rizik, ale také v zahrnutí dalšího rizika a to operačního rizika. Došlo i k rozšíření působnosti Accordu tak, aby plně pokrýval nejen riziko banky samotné, ale zároveň riziko celé bankovní skupiny.

Koncept uplatňuje na konsolidované bázi mezinárodně aktivní banky. V členských zemích EU, se používá plošná aplikace nových pravidel na všechny banky. Aby však bylo možné zohlednit rozdílné podmínky v jednotlivých zemích, obsahuje BASEL II. v řadě oblastí možnost volby ze dvou i více variant postupu pro příslušný národní orgán dozoru (tzv. národní diskrece). Z obdobných důvodů jsou zahrnuty

diskrece pro banky. Pro Českou republiku je a bude nadále určující podoba Basel II po transformaci do unijního práva. [11]

Basel II je založen na třech pilířích:

Obrázek 2 Schéma struktury Basel II⁷

1. pilíř – minimální kapitálové požadavky

První pilíř je přímým pokračováním Basel I, nově zahrnuje operační riziko a poskytuje širší nabídku metod měření rizik, včetně vlastních modelů. Modely, které budou jednotlivé banky používat pro výpočet kapitálového požadavku k jednotlivým rizikům, budou muset být schváleny regulatorním orgánem. Pro úvěrové produkty, které nebudou splňovat požadavky na měření rizik dle stanovených modelů, budou banky nuceny vytvářet výrazně vyšší rezervy, než tomu je u produktů splňujících kritéria daná Basel II.

Při výpočtu kapitálového požadavku je dle Basel II nutné vzít v potaz úvěrové riziko, tržní riziko a operační riziko.

1. Úvěrové riziko a jeho měření se bezprostředně týká klientů a jejich financování.

2. Tržní rizika vznikají v důsledku kolísání úrokových sazeb, směnných kurzů, kurzů akcií nebo komodit. Týkají se jak obchodních transakcí s denní tvorbou kurzu (obchodní kniha), tak i tradičního bankovního obchodu (bankovní kniha).

3. Operační riziko je podle Basel II definováno jako riziko ztrát, ke kterým dochází v důsledku nepřiměřenosti nebo selhání interních mechanismů, lidí a systémů nebo

⁷ Zdroj: Česká spořitelna, PŘEDPISY DOHODY BASEL II, rok 2007
Dostupné z: http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/BaselII_final_cj.pdf

externích událostí. Kapitálový požadavek banky se vypočítává na základě součtu těchto tří kategorií rizik.

2. pilíř – bankovní dohled

Je zaměřen na proces hodnocení dostatečnosti kapitálu dané banky orgánem dozoru a na spolehlivost a kvalitu řídicích a kontrolních mechanismů banky. Banka by měla mít zavedeny odpovídající vnitřní procesy, které jí umožní vyhodnotit adekvátnost jejího interního kapitálu s ohledem na postupovaná rizika.

Tato úprava definuje práva a povinnosti národních regulátorů (úřadů pro dohled). V České republice to je Česká národní banka, která je vybavena množstvím informačních práv, regulačních a sankčních pravomocí. Jedním z nejdůležitějších úkolů bankovního dohledu je kontrola spolehlivosti a prediktivní účinnosti interních bankovních metod měření rizika.

3. pilíř – tržní disciplína

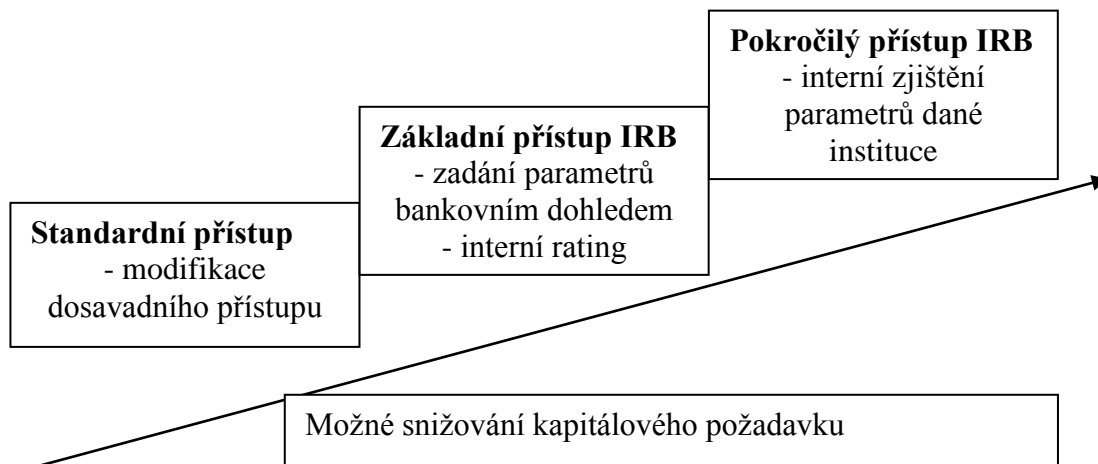
Řeší problematiku transparentnosti a zveřejňování informací bankami a cílem je prohloubit tržní disciplínu tím, že banky o sobě uveřejní více informací, aby všichni účastníci trhu získali lepší přehled o rizikovém profilu banky a adekvátnosti její kapitálové pozice.

Tržní disciplínou se rozumí zveřejňování relevantních ukazatelů rizik. Každá banka je povinna informovat a dokumentovat jak měří své riziko, jak její rizikový profil detailně vypadá a kolik vlastního kapitálu v poměru k přijatým rizikům drží v rezervě. Tato požadovaná transparentnost by se ve střednědobém výhledu měla projevit i v oblasti hospodářské soutěže. Úvěrové instituce jsou nuceny k tomu, aby implementovaly moderní systémy řízení rizik, resp. aby je stále více vylepšovaly a zpřesňovaly. Úvěrové portfolio, které je řízeno moderními metodami a jehož rizikovost je pro pozorovatele jasně poznatelná, bude v konečném důsledku oceněno také trhem (akcionáři, klienty).

1.3.2 Různé přístupy k metodě měření rizika

Podle předpisů Basel II lze kapitálový požadavek vypočítávat buď podle „standardního přístupu“ definovaného dohodou Basel nebo podle takzvaných přístupů

typu IRB (přístupy „založené na interním ratingu“; metody měření rizika vyvinuté samotnými bankami na základě statistických dat o rizicích).

Obrázek 3 Přístupy podle Basel II ⁸

1. Standardní přístup

Na rozdíl od přístupů typu IRB, pro které jsou rozhodující interní ratingy bank, se při standardním přístupu zjištění rizikové váhy používají výhradně ratingy uznávaných ratingových agentur (Standard & Poor's, Moody's, Fitch Ratings atd.). Příjemcům úvěrů, kteří nedisponují externím ratingovým ohodnocením, se jednotně přiděluje riziková váha 100 %.

Výpočet povinné kapitálové rezervy (kapitálového požadavku) podle standardního přístupu.

Kapitálový požadavek = výše úvěru * riziková váha * kapitálová přiměřenost

V České republice existuje jen velice málo firem, které mají externí rating. Pro převážnou část klientů z podnikové sféry žádajících o úvěr to znamená jednotnou rizikovou váhu ve výši 100 %. A tím se také dostáváme ke slabině tohoto přístupu. Kvůli nedostatečnému rozlišení podle bonity příjemců úvěrů prakticky nelze vypočítat adekvátní kapitálovou rezervu, odpovídající individuálnímu rizikovému profilu

⁸ Zdroj: Vlastní zpracování podle České spořitelny a. s.,
Dostupné z: http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/BaselIII_final_cj.pdf

příslušné banky. Ve výsledku se výpočet kapitálového požadavku podle standardního přístupu odlišuje od výpočtu dle platných předpisů (Basel I) jen nepatrně.

1. Přístup založený na interním ratingu

Přístupy typu IRB (internal rating based) – základní i pokročilý – dovolují bankám, které jsou schopny statisticky změřit příslušné riziko určitého financování, aby svou kapitálovou vybavenost upravovaly adekvátně dle svého individuálního rizika. Za předpokladu „dobrého“ úvěrového portfolia (dobrá bonita klientů, dostatečné zajištění) vyplývá pro banky – ve srovnání se standardním přístupem – nižší kapitálový požadavek. Česká spořitelna používá interní metody k měření úvěrového rizika, a v praxi realizuje přístup typu IRB. Při něm si banka výše popsané parametry rizik zjišťuje sama.

Rozdělení klientů a jejich kapitálová přiměřenost

Basel II předpokládá klasifikaci klientů do pěti tříd:

- ❖ **RETAIL** - privátní klienti, osoby samostatně výdělečně činné a malé podniky se závazkem u financující banky nižším než 1 mil. eur.
- ❖ **CORPORATES** – větší a velké podniky a speciální financování (specialized lending)
- ❖ **INSTITUTIONS** – především banky
- ❖ **SOVEREIGNS** – především státy
- ❖ **EQUITY** – podílníci podniků

Každý klient musí být podle Basel II zařazen do správného segmentu. Předpisy vycházejí v zásadě z toho, že pro úvěry v kategorii Retail je nutné držet v rezervě méně kapitálu než pro podnikové úvěry. Důvodem je nižší riziko, které vyplývá z větší diverzifikace a nižších úvěrů. Za určitých předpokladů smějí banky na malé a střední podniky se závazkem nižším než 1 mil. eur pro účely kapitálové přiměřenosti pohlížet jako na soukromé osoby, a mohou tak na tyto úvěry pro malé a střední podniky udržovat nižší kapitálové rezervy.

Uznávané typy zajištění při použití standardního přístupu:

- ❖ Vklady v hotovosti

- ❖ Státní a bankovní cenné papíry
- ❖ Akcie, které jsou zahrnuty do některého z hlavních burzovních indexů (např. ATX , DAX)
- ❖ Zlato
- ❖ Obytné nemovitosti

Uznávané typy zajištění při použití základního přístupu typu IRB:

- ❖ Typy zajištění, které jsou započítávány při standardním přístupu
- ❖ Komerční nemovitosti
- ❖ Konkrétní věcné zástavy, automobily, akcie i mimo hlavní indexy
- ❖ Pohledávky z obchodního styku

Uznávané typy zajištění při použití pokročilého přístupu typu IRB:

- ❖ Veškeré typy zajištění, které trvale působí na snížení rizika. Trvalost působení musí banka doložit dostatečnými statistickými časovými řadami.

2 Metodiky hodnocení rizik

Analýza a hodnocení rizik jsou postupy, které přispívají k rozvoji poznání a jsou velmi důležité v praxi. Slouží pro potřeby řízení a tvoří podklady pro rozhodovací proces. Z toho vyplývá, že pracovní postupy musí respektovat určité požadavky, které zaručují správné a kvalifikované rozhodování a pro-aktivní řízení, které na základě současných znalostí je nejlepším nástrojem pro zajištění ochrany, bezpečnosti a rozvoje státu či organizace.

Prioritní ochrana je věnována základním zájmům státu, tj. ochrana životů a zdraví lidí, majetku, životního prostředí, bezpečnosti obyvatelstva a aktuálně v poslední době ochraně kritické infrastruktury. Na současné úrovni poznání jsou uvedené pracovní postupy součástí odborných disciplín, které jsou známé pod názvy „řízení rizik“ a „řízení bezpečnosti“.

Hodnocení rizik je možno provést jen na základě konkrétních, pravdivých a ověřených datových souborů o dané živelné pohromě, nehodě, havárii, útoku apod., které platí fyzikálně správně definovaný prostor či území a pro fyzikálně správně definovaný časový interval. Cílem je zajistit rozhodování ve prospěch věci. Proto musí být používán otestovaný soubor kritérií, který zaručuje objektivitu, nezávislost a nezaujatost hodnocení. V řadě případů jsou posuzované problémy komplexní nebo mají mnoho nejistot a neurčitostí, což způsobuje, že je třeba použít vícekritériální expertní metody.

Pro analýzu a hodnocení rizik je v současné době k dispozici řada metodik a v dnešní době i softwarových nástrojů. Jsou založeny na fyzikálních modelech, které jsou jednodušší či složitější, což pochopitelně předurčuje lepší či horší správnost a spolehlivost výsledků. Proto každý uživatel musí z hlediska žádoucího cíle hodnocení rizik nejprve vyhodnotit, zda jsou splněny předpoklady předmětné metodiky, poté musí zhodnotit, zda jeho datové soubory mají vypovídací hodnotu z hlediska živelné pohromy, nehody, havárie, útoku apod., jejíž rizika chce sledovat a zda naplňují požadavky metodiky. Teprve poté je možné provést výpočet. Interpretaci výsledků lze provést pouze v rozsahu, který je určen předpoklady metody a modelu, který metodika předpokládá.

Z pohledu shromážděných znalostí a zkušeností je třeba konstatovat, že většina metodik pro stanovení rizik předpokládá absolutní bezchybnost projektu a omezuje

se jen (nebo téměř výhradně) na kontrolu jeho dodržení včetně procesu a činnosti obsluhy. To znamená, že každá metoda analýzy rizik je pouze pomocný nástroj a inteligence člověka zůstává nezastupitelná.

2.1 Základní metody pro stanovení rizik

Každá z existujících metod pro stanovení rizik, včetně těch dále uvedených, byla generována pro určitý specifický problém, a proto jednotlivá paradigma nejsou vzájemně porovnatelná. Charakteristika obvykle používaných postupů pro stanovení rizik je následující: [8]

1. Check List (kontrolní seznam)

Kontrolní seznam je postup založený na systematické kontrole plnění předem stanovených podmínek a opatření, Seznamy kontrolních otázek (checklists) jsou zpravidla generovány na základě seznamu charakteristik sledovaného systému nebo činností, které souvisejí se systémem a potenciálními dopady, selháním prvků systému a vznikem škod. Jejich struktura se může měnit od jednoduchého seznamu až po složitý formulář, který umožňuje zahrnout různou relativní důležitost parametru (váhu) v rámci daného souboru.

2. Safety Audit (bezpečnostní kontrola)

Bezpečnostní kontrola je postup hledající rizikové situace a navržení opatření na zvýšení bezpečnosti. Metoda představuje postup hledání potenciálně možné nehody nebo provozního problému, který se může objevit v posuzovaném systému. Formálně je používán připravený seznam otázek a matice pro skórování rizik.

3. What – If Analysis (analýza toho, co se stane když)

Analýza toho, co se stane když, je postup na hledání možných dopadů vybraných provozních situací. V podstatě je to spontánní diskuse a hledání nápadů, ve které skupina zkušených lidí dobře obeznámených s procesem klade otázky nebo vyslovuje úvahy o možných nehodách. Není to vnitřně strukturovaná technika jako některé jiné (například HAZOP a FMEA). Namísto toho po analytikovi požaduje, aby přizpůsobil základní koncept šetření určitému účelu.

4. Preliminary Hazard Analysis – PHA (předběžná analýza ohrožení)

Předběžná analýza ohrožení – též kvantifikace zdrojů rizik je postup na vyhledávání nebezpečných stavů či nouzových situací, jejich příčin a dopadů a na jejich zařazení do kategorií dle předem stanovených kritérií. Koncept PHA ve své podstatě představuje soubor různých technik, vhodných pro posouzení rizika. V souhrnu se nejčastěji pod touto zkratkou jedná o následující techniky posuzování: Chat-if; Chat-if/checklists; hazard and operability (HAZOP) analysis; failure mode and effects analysis (FMEA); fault tree analysis; kombinace těchto metod; ekvivalentní alternativní metody.

5. Process Quantitative Risk Analysis – QRA (analýza kvantitativních rizik procesu)

Kvantitativní posuzování rizika je systematický a komplexní přístup pro predikci odhadu četnosti a dopadů nehod pro zařízení nebo provoz systému. Analýza kvantitativních rizik procesu je koncept, který rozšiřuje kvalitativní zpravidla verbální metody hodnocení rizik o číselné hodnoty. Algoritmus využívá kombinaci propojení s jinými známými koncepty a směřuje k zavedení kritérií pro rozhodovací proces, potřebnou strategii a programy k efektivnímu zvládnutí řízení rizika. Vyžaduje náročnou databázi a počítačovou podporu.

6. Hazard Operation Process – HAZOP (analýza ohrožení a provozuschopnosti)

HAZOP je postup založený na pravděpodobnostním hodnocení ohrožení a z nich plynoucích rizik. Jde o týmovou expertní multioborovou metodu. Hlavním cílem analýzy je identifikace scénářů potenciálního rizika. Experti pracují na společném zasedání formou brainstormingu. Soustředí se na posouzení rizika a provozní schopnosti systému (operability problems). Pracovním nástrojem jsou tabulkové pracovní výkazy a dohodnuté vodící výrazy (guidewords). Identifikované neplánované nebo nepřijatelné dopady jsou formulovány v závěrečném doporučení, které směřuje ke zlepšení procesu.

7. Event Tree Analysis – ETA (analýza stromu událostí)

Analýza stromu událostí je postup, který sleduje průběh procesu od iniciační události přes konstruování události vždy na základě dvou možností – příznivé a nepříznivé. Metoda ETA je graficko statistická metoda. Názorné zobrazení systémového stromu událostí představuje rozvětvený graf s dohodnutou symbolikou

a popisem. Znázorňuje všechny události, které se v posuzovaném systému mohou vyskytnout. Podle toho jak počet událostí narůstá, výsledný graf se postupně rozvětňuje jako větve stromu.

8. *Failure Mode and Effect Analysis – FMEA (analýza selhání a jejich dopadů)*

Analýza selhání a jejich dopadů je postup založený na rozboru způsobů selhání a jejich důsledků, který umožňuje hledání dopadů a příčin na základě systematicky a strukturovaně vymezených selhání zařízení. Metoda FMEA slouží ke kontrole jednotlivých prvků projektového návrhu systému a jeho provozu. Představuje metodu tvrdého, určitého typu, kde se předpokládá kvantitativní přístup řešení. Využívá se především pro vážná rizika a zdůvodněné případy. Vyžaduje aplikaci počítačové techniky, speciální výpočetní program, náročnou a cíleně zaměřenou databázi.

9. *Fault Tree Analysis – FTA (analýza stromu poruch)*

Analýza stromu poruch je postup založený na systematickém zpětném rozboru událostí za využití řetězce příčin, které mohou vést k vybrané vrcholové události. Metoda FTA je graficko analytická popř. graficko statistická metoda. Názorné zobrazení stromu poruch představuje rozvětvený graf s dohodnutou symbolikou a popisem. Hlavním cílem analýzy metodou stromu poruch je posoudit pravděpodobnost vrcholové události s využitím analytických nebo statistických metod. Proces dedukce určuje různé kombinace hardwarových a softwarových poruch a lidských chyb, které mohou způsobit výskyt specifikované nežádoucí události na vrcholu.

10. *Human Reliability Analysis – HRA (analýza lidské spolehlivosti)*

Analýza lidské spolehlivosti je postup na posouzení vlivu lidského činitele na výskyt živelných pohrom, nehod, havárií, útoků apod. či některých jejich dopadů. Koncept analýzy lidské spolehlivosti HRA směřuje k systematickému posouzení lidského faktoru (Human Factors) a lidské chyby (Human Error). Ve své podstatě přísluší do zastřešující kategorie konceptu předběžného posouzení PHA. Zahrnuje přístupy mikroergonomické (vztah „člověk – stroj“) a makroergonomické (vztah systému „člověk – technologie“). Analýza HRA má těsnou vazbu na aktuálně platné pracovní předpisy především z hlediska bezpečnosti práce. Uplatnění metody HRA musí vždy tvořit integrovaný problém bezpečnosti provozu a lidského faktoru

v mezních situacích různých havarijních scénářů, tzn. paralelně a nezávisle s další metodou rizikové analýzy.

11. Fuzzy Set and Verbal Verdict Metod – FL-VV (metoda mlhavé logiky verbálních výroků)

Metoda mlhavé logiky a verbálních výroků je metoda založena na jazykové proměnné. Jde o multikriteriální metodu rozhodovací analýzy z kategorie měkkého, mlhavého typu. Opírá se o teorii mlhavých množin a může být aplikována v různých obměnách, jednak samostatně s přímým výstupem priorit, anebo jako stupnice v pomocných bodech [PB], namísto standardní verbálně-numericke stupnice v relativních jednotkách [RJ], tj. ve spojení s metodou TUKP – Totální ukazatele kvality prostředí (možnost uplatnění axiomatické teorie kardinálního užitku). Umožňuje aplikaci jednotlivcem i kolektivu.

12. Relative Ranking – RR (relativní klasifikace)

Relativní klasifikace je ve skutečnosti spíše analytická strategie než jednoduchá dobře definovaná analytická metoda. Tato strategie umožňuje analytikům porovnat vlastnosti několika procesů nebo činností a určit tak, zda tyto procesy nebo činnosti mají natolik nebezpečné charakteristiky, že to analytiku opravňuje k další podrobnější studii. Relativní klasifikace může být použita rovněž pro srovnání několika návrhů umístění procesu nebo zařízení a zajistit tak informaci o tom, která z alternativ je nejlepší nebo méně nebezpečná. Tato porovnání jsou založena na číselných srovnáních, která reprezentují relativní úroveň významnosti každého zdroje rizika.

13. Causes and Consequences Analysis – CCA (analýza příčin a dopadů)

Analýza příčin a dopadů je směs analýzy stromu poruch a analýzy stromu událostí. Největší předností CCA je její použití jako komunikačního prostředku: diagram příčin a dopadů zobrazuje vztahy mezi koncovými stavy nehody (nepříjemnými dopady) a jejich základními příčinami. Protože grafická forma, jež kombinuje jak strom poruch, tak strom událostí do stejného diagramu, může být hodně detailní, užívá se tato technika obvykle nejvíce v případech, kdy logika poruch analyzovaných nehod je poměrně jednoduchá. Jak už napovídá název, účelem analýzy příčin a dopadů je odhalit základní příčiny a dopady možných nehod. Analýza příčin a dopadů vytváří diagramy s nehodovými sekvencemi a kvalitativními popisy možných koncových stavů nehod.

14. Probabilistic Safety Assessment – PSA (metoda pravděpodobnostního hodnocení)

Metoda stanovuje příspěvky jednotlivých zranitelných částí k celkové zranitelnosti celého systému. Tato technologie se používá například k modelování scénářů hypotetických jaderných havárií, které vedou k tavení aktivní zóny a k odhadnutí četnosti takových havárií. V zemích OECD byly doposud zpracovány stovky studií PSA. Metodika PSA se skládá z: pochopení systému jaderného zařízení, a ze shromáždění relevantních dat o jeho chování při provozu; identifikace iniciačních událostí a stavů poškození jaderného zařízení; modelování systémů a řetězců událostí pomocí metodiky založené na logickém stromu; hodnocení vztahů mezi událostmi a lidskými činnostmi; vytvoření databáze dokumentující spolehlivost systémů a komponent.

Všeobecně se v odborné praxi přijímá, že při použití metodiky, která není všeobecně známá, je nutno použitou metodiku důkladně popsat a popřípadě ji na příkladu srovnat s některou ze známých metodik.

2.2 Počítačová podpora

V dnešní době velkého rozvoje informačních technologií (IT) je k dispozici mnoho (několik set až tisíc) softwarových produktů, jejichž výsledkem je hodnocení rizik. Všeobecně známých je asi patnáct. Softwarové produkty jsou založeny na fyzikálních modelech jednodušších či složitějších, což pochopitelně předurčuje lepší či horší správnost a spolehlivost výsledků. Většinu z existujících software, popsaných v odborné literatuře lze použít jen k hodnocení určitých typových případů. Proto každý uživatel musí z hlediska žádoucího cíle hodnocení rizik nejprve vyhodnotit předpoklady použité při sestavení software, poté musí zhodnotit, zda jeho datové soubory mají vypovídací hodnotu z hlediska živelní pohromy, jejíž rizika se sledují a zda naplňuje požadavky software. Teprve poté je možno provést výpočet. Interpretaci výsledků lze provést pouze v rozsahu, který je určen předpoklady metody a modelu, kterým software odpovídá. [8]

Před použitím softwarového produktu, který není známý, je třeba provést analýzu stejného typu jako byla zmíněna výše u výběru metodik stanovení rizik.

3 Analýza rizik České spořitelny

Tato část diplomové práce se bude věnovat popisu České spořitelny a. s., ve které představím její důležitá rizika. Také v této kapitole bude věnována pozornost, jak Česká spořitelna ovládá způsob řízení rizik a jaké útvary se na tom podílejí.

3.1 Historie České spořitelny

Kořeny České spořitelny sahají až do roku 1825, kdy zahájila činnost Spořitelna česká, nejstarší právní předchůdce České spořitelny. Na tradici českého a později československého spořitelnictví navázala v roce 1992 Česká spořitelna jako akciová společnost. 5,3 milionu klientů, které dnes Česká spořitelna má, hovoří zcela jasně o jejím pevném postavení na českém trhu.

Od roku 2000 je Česká spořitelna členem Erste Group, jednoho z předních poskytovatelů finančních služeb ve střední a východní Evropě se 17, 5 miliony klientů v osmi zemích, z nichž většina je členy Evropské unie. V červenci roku 2001 Česká spořitelna úspěšně dokončila svou transformaci, která se zaměřila na zlepšení všech klíčových součástí banky. Česká spořitelna kontinuálně pokračuje ve zkvalitňování svých produktů a služeb a zefektivňování pracovních procesů.

Česká spořitelna je banka orientovaná na drobné klienty, malé a střední firmy a na města a obce. Nezastupitelnou roli hraje také ve financování velkých korporací a v poskytování služeb v oblasti finančních trhů. Finanční skupina České spořitelny je počtem 5,3 milionu klientů největší bankou na trhu. Česká spořitelna již vydala více než 3 mil. platebních karet, disponuje sítí 660 poboček a provozuje více než 1200 bankomatů. Po celém teritoriu České republiky jsou klienti spořitelny obsluhováni 10843 zaměstnanci. Na českém kapitálovém trhu patří Česká spořitelna mezi významné obchodníky s cennými papíry.

Česká spořitelna dále také získala prestižní ocenění v soutěži Fincentrum Banka roku 2009 titul Banka roku, v hlasování veřejnosti byla zvolena. Nejdůvěryhodnější bankou roku a titul Bankéř roku získal generální ředitel České spořitelny Gernot Mittendorfer. Titul Nejdůvěryhodnější banka roku obhájila Česká spořitelna už po šesté v řadě. V žebříčcích hodnotících jednotlivé bankovní produkty se umístily také Ideální hypotéka České spořitelny (třetí v kategorii hypoték) a Půjčka České spořitelny (druhá v kategorii úvěrů).

Česká spořitelna byla oceněna v mezinárodní soutěži časopisu The Banker: Bank of the Year 2009 konané v Londýně „Bankou roku pro Českou republiku“. Tato soutěž oceňuje působení bankovních institucí v zemích celého světa.

Tato instituce udržuje a rozvíjí mecenášskou tradici, která stála u samého zrodu spořitelnictví před 180 lety. Podporuje charitativní neziskové společnosti a organizace, občanská sdružení, obecně prospěšné organizace, nadace a nadační fondy. V roce 2002 se stala zřizovatelem **Nadace České spořitelny**, jejímž účelem je podpora projektů v oblasti kultury, vzdělávání, vědy, veřejných a sociálních záležitostí, zdravotní péče, charity, komunálních aktivit, sportu a ekologie. Z prostředků nadace jsou finančními dary podporovány neziskové charitativní společnosti a sdružení, jako např. **Charita Česká republika, Život 90, Sananim, Nadační fond Livie a Václava Klausových, Nadace VIA** nebo **Nadace Partnerství**. Od roku 2005 zapojuje Česká spořitelna do charitativních aktivit svoje klienty v rámci věrnostního Bonus Programu, jehož prostřednictvím mohou klienti své body za platby kartou věnovat na vybrané charitativní projekty. Od roku 2007 umožňuje Česká spořitelna všem svým zaměstnancům věnovat dva pracovní dny v roce na charitativní a obecně prospěšné účely. Svou společenskou zodpovědnost na finančním trhu prezentuje Česká spořitelna iniciativou politiky zodpovědného úvěrování. V lednu 2008 stála u zrodu *Poradny při finanční tísni*, nezávislé organizace, prvním svého druhu v ČR.

Jako první komerční instituce v České republice ustanovila Česká spořitelna institut ombudsmana, ochránce práv klientů, prostřednictvím kterého buduje dlouhodobé a kvalitní vztahy s klienty. Zcela nový přístup k poskytování služeb, s důrazem na rozvoj moderních komunikačních nástrojů, umožňuje České spořitelně rychle a efektivně reagovat na požadavky trhu.

Základní údaje o České spořitelně uvedu v následujících tabulkách.

Aktiva celkem	855,1 mld. Kč
Počet klientů České spořitelny	5 272 785
Počet aktivních klientů přímého bankovníctví SERVIS 24 a BUSINESS 24	1 252 155
Počet poboček	660
Průměrný počet zaměstnanců Finanční skupiny České spořitelny	10 843
Počet karet	3 258 011
Počet bankomatů	1 218

Tabulka 3 Základní fakta⁹

Akcionář	Podíl na základní kapitálu (v %)	Podíl na hlasovacích právech (v %)
Erste Bank	98	99,5
Města a obce České republiky	1,6	0
Ostatní	0,4	0,5

Tabulka 4 Aktuální akcionářská struktura České spořitelny¹⁰

3.2 Řízení analýzy rizik České spořitelny

Procesy řízení rizik jsou jednou z významných součástí řídicího a kontrolního systému České spořitelny. Česká spořitelna je v důsledku své obchodní a jiné činnosti nevyhnutelně vystavena různým rizikům, jako je riziko úvěrové, tržní, operační, riziko likvidity apod. V České spořitelně je věnována oblasti řízení rizik velká pozornost odpovídající velikosti banky, složitosti a množství produktů a obchodních a jiných aktivit. Česká spořitelna má vypracovanou strategii řízení rizik, schválenou představenstvem banky, která obsahuje zásady řízení rizik, zahrnující procesy identifikace rizik, monitorování a měření rizik, soustavy limitů a omezení.

⁹ Zdroj: vlastní zpracování , Dostupné z: http://www.csas.cz/banka/menu/cs/banka/nav10002_profil

¹⁰ Zdroj: vlastní zpracování , Dostupné z: http://www.csas.cz/banka/menu/cs/banka/nav10002_profil

Uplatňováním těchto zásad je riziko udržováno v přijatelné výši tak, aby se zachovala efektivnost procesů řízení banky.

Na řízení rizik se v České spořitelně podílejí následující útvary:

- ❖ úsek centrálního řízení rizik, který je zodpovědný především za tržní a operační rizika a za konsolidované řízení rizik celé Finanční skupiny České spořitelny
- ❖ úseky řízení úvěrového rizika a controlling úvěrového rizika a řízení portfolia zodpovědné za řízení úvěrového rizika celé skupiny
- ❖ úsek řízení bilance finanční skupiny, který řídí riziko čistého úrokového příjmu bankovní knihy (investičního portfolia) a riziko likvidity na základě rozhodnutí výboru pro řízení aktiv a pasiv.

Dále činnost těchto útvarů řízení rizik doplňují aktivity:

- ❖ úseku bezpečnosti zodpovědného za řízení rizik v oblasti fyzické bezpečnosti, bezpečnosti IT a správy varovného systému
- ❖ úseku právní služby zodpovědného za řízení compliance rizika a prevence praní špinavých peněz (Anti Money Laundering).

Rozhodovací pravomoc v oblasti řízení rizik mají kromě představenstva společnosti příslušné výbory:

- ❖ Výbor pro řízení aktiv a pasiv
- ❖ Úvěrový výbor představenstva České spořitelny
- ❖ Výbor finančních trhů a řízení rizik
- ❖ Výbor Compliance, operačních rizik a bezpečnosti (CORB) – orgán představenstva společnosti k rozhodování v oblasti řízení operačního rizika, rizika compliance a v oblasti bezpečnosti.

3.2.1 Úvěrové riziko

Česká spořitelna je vystavena úvěrovému riziku, tedy riziku, že protistrana nebude schopna platit včas dlužné částky v plné výši. Při řízení úvěrových rizik používá Česká spořitelna jednotnou metodiku, která je upravena v holdingové normě a stanoví postupy, role a odpovědnosti.

Úvěrová politika zahrnuje:

- ❖ pravidla obezřetného úvěrového procesu včetně pravidel pro předcházení praní špinavých peněz a podvodných jednání
- ❖ obecná pravidla přijatelnosti zákaznických segmentů vzhledem k jejich hlavním aktivitám, zeměpisným oblastem, maximální lhůtě splatnosti, produktu a účelu úvěru
- ❖ základní rámec systému hodnocení (ratingu), stanovení a revize ratingu dlužníka
- ❖ základní principy systému limitů a struktury schvalovacích úrovní
- ❖ pravidla pro řízení zajištění úvěrů
- ❖ strukturu základních produktových kategorií
- ❖ metodiku výpočtu opravných položek a rizikově vážených aktiv

Sběr informací nezbytných pro řízení rizik banka vychází při řízení úvěrového rizika z informací ze svého vlastního portfolia a z informací z portfolií dalších členů Finanční skupiny České spořitelny. Banka dále využívá informací z externích informačních zdrojů, např. Credit bureau, nebo ratingů renomovaných ratingových agentur. Rozsáhlá datová základna, která je pro účely řízení úvěrového rizika k dispozici, slouží jako základ pro modelování úvěrového rizika a jako podpora při vymáhání pohledávek, oceňování pohledávek a kalkulaci ztrát.

Nástroje interního ratingu

Rating je považován za jeden z klíčových nástrojů řízení rizik. Banka používá klientský rating pro měření rizikovosti protistrany. Klientský rating odráží pravděpodobnost selhání dlužníka v následujících 12 měsících. Hodnocení dlužníka a stanovení interního ratingu je součástí každého schvalování úvěru nebo zásadních změn v úvěrových podmínkách. Hodnocení dlužníka zohledňuje jeho finanční situaci i nefinanční charakteristiky. U korporátních dlužníků se jedná především o analýzu silných a slabých stránek, např. kvalitu managementu, konkurenceschopnost apod. U retailových dlužníků se jedná především o demografické a behaviorální ukazatele. V rámci řízení rizika banka rozděluje své klienty na klienty „v selhání“ a „bez selhání“. Pro klienty, fyzické osoby-nepodnikatele, bez selhání“ banka používá 8-stupňovou

ratingovou škálu a 13-stupňovou ratingovou soustavu pro ostatní klienty. Pro všechny klienty „v selhání“ banka používá ratingový stupeň „R“, který se dále dělí podle příčiny selhání.

Všechny důležité informace pro hodnocení jsou shromažďovány a ukládány centrálně. Banka provádí pravidelné (min. jednou ročně) revize stanovení interního ratingu. Metodika interního ratingu je validována na základě historických dat využitím statistických modelů. V souladu s požadavky regulátora je zajištěn dohled nad procesem validace metodiky interních ratingů nezávislým subjektem.

Limity angažovanosti

Limity angažovanosti jsou stanoveny jako maximální přípustná výše angažovanosti banky vůči jednotlivému klientovi nebo skupině ekonomicky spjatých osob. Systém je nastaven tak, aby chránil výnosy a kapitál banky před koncentrací rizika. Struktura schvalovacích pravomocí je založena na principu významnosti dopadu případné ztráty z poskytnutého úvěru do finančního hospodaření banky a rizikovosti příslušného úvěrového případu. Nejvyšší schvalovací pravomocí má úvěrový výbor dozorčí rady a úvěrový výbor představenstva. Nižší schvalovací pravomocí jsou odstupňovány podle seniority pracovníků úseku řízení úvěrových rizik.

Pro určení rizikových parametrů, jako je pravděpodobnost selhání (PD), ztráta z úvěrů v selhání (LGD) a úvěrové konverzní faktory (CCF) (tj. koeficienty sloužící k převodu podrozvahových položek na rozvahové), používá Česká spořitelna vlastní interní modely. Všechny modely jsou v souladu s požadavky Basel II. Monitoring historických rizikových parametrů a jejich predikce vytvářejí prostředí pro kvantitativní řízení portfolia. Česká spořitelna v současnosti používá rizikové parametry při monitorování výše úvěrového rizika, správě portfolia v selhání a oceňování rizik. Aktivní používání rizikových parametrů v managementu banky umožňuje získat podrobné informace o možné citlivosti základních segmentů portfolia na vnitřní i vnější změny.

Opravné položky na úvěrové ztráty

Česká spořitelna používá metodiku tvorby opravných položek, která je v souladu s mezinárodními účetními standardy IFRS. Pro portfolia pohledávek, u nichž nebylo zjištěno individuální znehodnocení, se počítají portfoliové opravné položky. Jejich výše

je určena pomocí modelů založených na historické zkušenosti banky. Významnou složku těchto modelů tvoří rizikové parametry. Pro pohledávky, u nichž bylo zjištěno znehodnocení, se opravné položky počítají individuálně. V případě všech neretailových pohledávek a retailových pohledávek s expozicí vyšší než 5 mil. Kč se používá metoda diskontovaných očekávaných peněžních toků. V případě ostatních retailových pohledávek se míra znehodnocení stanovuje statisticky na základě historické zkušenosti s průběhem vymáhání podobného typu pohledávek. Opravné položky všech pohledávek jsou přehodnocovány měsíčně.

Riziko koncentrace a rizikově vážená aktiva

Česká spořitelna řídí riziko koncentrace úvěrového portfolia systémem limitů velkých angažovaností. Limity velkých angažovaností jsou stanoveny jako maximální angažovanost přijatelná pro banku vůči jednotlivému klientovi či ekonomicky spjaté skupině klientů při daném ratingu a zajištění. Systém je nastaven tak, aby v portfoliu nedocházelo k přílišné koncentraci rizika vůči malému počtu klientů. Nastavení systému je založeno na maximální výši ekonomického kapitálu, který může být alokován na jednu skupinu klientů.

S tržním rizikem jsou v České spořitelně spojeny především transakce na finančních trzích, které jsou obchodovány na obchodním a bankovním (investičním) portfoliu, a úrokové riziko aktiv a pasiv v bankovní (investiční) knize. Operace obchodního portfolia na kapitálovém, peněžním i derivátovém trhu lze rozdělit do následujících oblastí:

- ❖ kotování klientům a obchodování s nimi, realizace jejich příkazů
- ❖ kotování na mezibankovním trhu
- ❖ aktivní uzavírání obchodů na mezibankovním trhu
- ❖ distribuce produktů finančních trhů drobné klientele.

Tržní riziko obchodní a bankovní (investiční) knihy je sledováno a měřeno v úseku centrálního řízení rizik. Úsek je zcela nezávislý na divizi finančních trhů, a to z důvodu zamezení konfliktu zájmů a zaručení korektnosti a nezávislosti předkládaných hlášení týkajících se rizik banky. Úsek centrálního řízení rizik zajišťuje nezávislé ocenění všech transakcí na finančních trzích pro finanční skupinu i pro portfolia klientů

ve správě finanční skupiny. Úsek má v zodpovědnosti také řízení operačních rizik spojených s obchodováním na finančních trzích a s řízením tržních rizik.

Akciové riziko obchodního portfolia je sledováno pomocí delta citlivostí tržních hodnot portfolií na změny akciových cen pro jednotlivé akciové emise a také v souhrnu za jednotlivé trhy a za celé portfolio. Komoditní riziko obchodního portfolia je sledováno pomocí delta citlivosti tržních hodnot portfolií na změny cen komodit pro jednotlivé komodity.

Úsek centrálního řízení rizik používá další postupy pro ocenění hodnoty a rizik strukturovaných produktů včetně kreditních investičních instrumentů, jejichž ocenění nelze vyjádřit explicitně. Nejčastěji je využívána metoda Monte Carlo pro simulaci pravděpodobnostního rozdělení ceny a budoucího vývoje složitých transakcí včetně citlivosti ceny na změny tržních faktorů.

Metoda tržního VaR je používána také pro výpočet kapitálového požadavku z měnového obecného úrokového rizika, obecného a specifického akciového rizika a rizika opčních transakcí obchodního portfolia na základě schválení Českou národní bankou (ČNB). Dále je tato metoda používána pro výpočet ekonomického kapitálu pro tržní rizika obchodního portfolia a bankovní (investiční) knihy. Výpočty VaR se uplatňují rovněž při hodnocení rizik portfolií aktiv dceřiných společností České spořitelny (pro fondy Investiční společnosti ČS, Penzijní fond ČS a Pojišťovnu ČS) a pro hodnocení tržních rizik bankovní knihy Stavební spořitelny ČS s využitím speciálních modelů pro reprezentaci bilance banky.

Obchodní portfolio banky je pravidelně v měsíčních intervalech podrobováno stresovému testování. Používají se následující scénáře:

- ❖ scénář založený na 10–15letých historických datech při použití maximálních pozitivních a negativních změn (jednodenních a desetidenních) pro úrokové sazby, akciové ceny, devizové kurzy a volatility nezávisle na sobě
- ❖ VaR hodnota na hladině spolehlivosti 99,8 % (nejhorší historický scénář z posledních 500 pozorování)
- ❖ stresové scénáře založené na měsíčních předpovědích odborné ekonomických analýz.

Výsledky stresových scénářů jsou porovnávány s kapitálovým požadavkem z tržních rizik. Kromě limitů sensitivity a VaR jsou stanoveny a sledovány denně

stoploss limity pro jednotlivé obchodní desky. Měsíční stoploss limit je porovnáván s aktuálním měsíčním výsledkem příslušné obchodní desky, roční stoploss limit se porovnává s rozdílem mezi nejlepším výsledkem (realizovaným a nerealizovaným ziskem) v roce a aktuálním výsledkem obchodní desky. V útvaru řízení rizik se také sleduje tržní konformita obchodů uzavřených na finančních trzích s cílem odhalit manipulace trhem a předejít operačním rizikům. [11]

3.2.2 Tržní rizika

S tržním rizikem jsou v České spořitelně spojeny především transakce na finančních trzích, které jsou obchodovány na obchodním a bankovním (investičním) portfoliu, a úrokové riziko aktiv a pasiv v bankovní (investiční) knize. Operace obchodního portfolia na kapitálovém, peněžním i derivátovém trhu lze rozdělit do následujících oblastí: [11]

- ❖ kotování klientům a obchodování s nimi, realizace jejich příkazů
- ❖ kotování na mezibankovním trhu
- ❖ aktivní uzavírání obchodů na mezibankovním trhu
- ❖ distribuce produktů finančních trhů drobné klientele.

Tržní riziko obchodní a bankovní (investiční) knihy je sledováno a měřeno v úseku centrálního řízení rizik. Úsek je zcela nezávislý na divizi finančních trhů, a to z důvodu zamezení konfliktu zájmů a zaručení korektnosti a nezávislosti předkládaných hlášení týkajících se rizik banky. Úsek centrálního řízení rizik zajišťuje nezávislé ocenění všech transakcí na finančních trzích pro finanční skupinu i pro portfolia klientů ve správě finanční skupiny. Úsek má v zodpovědnosti také řízení operačních rizik spojených s obchodováním na finančních trzích a s řízením tržních rizik.

Akciové riziko obchodního portfolia je sledováno pomocí delta citlivostí tržních hodnot portfolií na změny akciových cen pro jednotlivé akciové emise a také v souhrnu za jednotlivé trhy a za celé portfolio. Komoditní riziko obchodního portfolia je sledováno pomocí delta citlivosti tržních hodnot portfolií na změny cen komodit pro jednotlivé komodity.

Úsek centrálního řízení rizik používá další postupy pro ocenění hodnoty a rizik strukturovaných produktů včetně kreditních investičních instrumentů, jejichž ocenění

nelze vyjádřit explicitně. Nejčastěji je využívána metoda Monte Carlo pro simulaci pravděpodobnostního rozdělení ceny a budoucího vývoje složitých transakcí včetně citlivosti ceny na změny tržních faktorů.

Metoda tržního VaR je používána také pro výpočet kapitálového požadavku z měnového obecného úrokového rizika, obecného a specifického akciového rizika a rizika opčních transakcí obchodního portfolia na základě schválení Českou národní bankou (ČNB). Dále je tato metoda používána pro výpočet ekonomického kapitálu pro tržní rizika obchodního portfolia a bankovní (investiční) knihy. Výpočty VaR se uplatňují rovněž při hodnocení rizik portfolií aktiv dceřiných společností České spořitelny (pro fondy Investiční společnosti ČS, Penzijní fond ČS a Pojišťovnu ČS) a pro hodnocení tržních rizik bankovní knihy Stavební spořitelny ČS s využitím speciálních modelů pro reprezentaci bilance banky.

Obchodní portfolio banky je pravidelně v měsíčních intervalech podrobováno stresovému testování. Používají se následující scénáře:

- ❖ scénář založený na 10–15letých historických datech při použití maximálních pozitivních a negativních změn (jednodenních a desetidenních) pro úrokové sazby, akciové ceny, devizové kurzy a volatility nezávisle na sobě

- ❖ VaR hodnota na hladině spolehlivosti 99,8 % (nejhorší historický scénář z posledních 500 pozorování)

- ❖ stresové scénáře

Výsledky stresových scénářů jsou porovnávány s kapitálovým požadavkem z tržních rizik. Kromě limitů sensitivity a VaR jsou stanoveny a sledovány denně stoploss limity pro jednotlivé obchodní desky. Měsíční stoploss limit je porovnáván s aktuálním měsíčním výsledkem příslušné obchodní desky, roční stoploss limit se porovnává s rozdílem mezi nejlepším výsledkem (realizovaným a nerealizovaným ziskem) v roce a aktuálním výsledkem obchodní desky. V útvaru řízení rizik se také sleduje tržní konformita obchodů uzavřených na finančních trzích s cílem odhalit manipulace trhem a předejít operačním rizikům. [11]

3.2.3 Úrokové riziko

Úrokové riziko bankovního portfolia řídí Česká spořitelna s využitím následujících metod: simulace čistého úrokového výnosu, simulace citlivosti čistého

úrokového výnosu na změnu tržních úrokových sazeb (paralelní/neparalelní diskrétní posun tržní výnosové křivky, stochastické simulace výnosové křivky), simulace změny teoretické tržní hodnoty bankovního portfolia při posunu tržní výnosové křivky o +100/+200/-200 bazických bodů (včetně key rate duration), durační a gapové analýzy. Aktuální výše podstupovaného úrokového rizika je každý měsíc hodnocena Výborem pro řízení aktiv a pasiv v kontextu celkového vývoje finančních trhů, bankovního sektoru v České republice, jakož i strukturálních změn v bilanci České spořitelny.

Základním sledovaným parametrem úrokové citlivosti České spořitelny je relativní změna očekávaného čistého úrokového výnosu banky při okamžitém paralelním poklesu/nárůstu tržních úrokových sazeb o +100/-100 bazických bodů v horizontu následujících 36 měsíců, a to za předpokladu stabilní struktury bilance (tj. produktové struktury aktiv a pasiv). Ke konci roku 2008 byla citlivost čistého úrokového výnosu bankovního portfolia České spořitelny na paralelní nárůst tržních úrokových sazeb o 100 bazických bodů +2,9 %. Jinými slovy při paralelním nárůstu tržních úrokových sazeb o 100 bazických bodů by tříletý čistý úrokový výnos České spořitelny vzrostl o +2,9 %. Při poklesu tržních úrokových sazeb o 100 bazických bodů byla citlivost čistého úrokového výnosu -4,5 %.

3.2.4 Riziko likvidity

Rizikem likvidity se rozumí situace, v níž banka ztratí schopnost dostat svým finančním závazkům v době, kdy se stanou splatnými, nebo nebude schopna financovat svá aktiva. Likvidita je monitorována a řízena na základě očekávaných peněžních toků a v souvislosti s tím je upravována struktura pasiv.

Z hlediska řízení likvidity byl nejvýznamnějším trendem roku 2008 růst objemu střednědobých a dlouhodobých aktiv, zejména klientských úvěrů (meziroční nárůst objemu o 10 %, vzrostly zejména objemy hypotečních úvěrů a úvěrů fyzickým osobám) a státních dluhopisů v portfoliu drženém do splatnosti (nárůst o 19 %). Tento trend byl do značné míry ovlivněn finanční krizí, která v polovině září vstoupila do druhé fáze, po kolapsu investiční banky Lehman Brothers. Na straně pasiv došlo k významnému nárůstu objemu klientských vkladů o 9 %. Vnitřní limit stanovený pro hodnotu ukazatele běžné míry likvidity byl během celého roku 2008 plněn. Běžná míra likvidity je definována jako podíl rychle likvidních aktiv a rychle likvidních pasiv.

Pro ilustraci k 31. prosinci 2008 bylo za rychle likvidní považováno 62,5 mld. Kč aktiv a do jmenovatele pro výpočet běžné likvidity vstupovalo 537,1 mld. Kč pasiv.

	31.3.	30.6.	30.9.	31.12
Skutečnost 2007	21,61 %	15,25 %	17,54 %	8,09 %
Skutečnost 2008	15,59 %	14,04 %	19,51 %	11,64 %

Tabulka 5 Běžná míra likvidity v letech 2007 a 2008 v ČS¹¹

Střednědobá likvidita byla v průběhu roku 2008 posilována emisemi hypotečních zástavních listů v objemu 2 mld. Kč.

3.2.5 Operační rizika

Česká spořitelna využívá tzv. knihu rizik, která byla vyvinuta útvary řízení rizik spolu s interním auditem a která slouží jako nástroj sjednocení identifikace rizik pro potřeby celé Finanční skupiny ČS a nástroj jednotné kategorizace rizik za účelem konzistence sledování a hodnocení rizik. Česká spořitelna řídí operační riziko v souladu s požadavky nového regulatorního konceptu kapitálové přiměřenosti Basel II. Banka používá speciální softwarovou aplikaci pro sběr dat o operačním riziku za účelem kvantifikace operačních rizik a pro výpočet kapitálového požadavku, ale také jako databázi cenných informací, které se využívají při řízení rizika, pro prevenci dalšího výskytu operačních rizik a dále pro zjednodušení procesů evidence událostí způsobující škody včetně uplatnění pojistného nároku. Informace o událostech operačních rizik ve Finanční skupině ČS se pravidelně měsíčně vyhodnocují s ohledem na četnost výskytu a výši finančních ztrát pro jednotlivé útvary, produktové linie a typy operačních rizik. V případě negativních trendů jsou svolávány expertní skupiny, které případy řeší a navrhují adekvátní opatření s cílem omezit dopady operačních rizik. Z pohledu prevence ztrát je významný zejména sběr a vyhodnocování dat o nekorektním jednání klientů banky a riziku selhání lidského faktoru (nekorektní jednání zaměstnanců). Česká spořitelna se nespolehá v oblasti hodnocení a řízení operačních rizik pouze na data skutečných událostí. Dalším cenným zdrojem jsou expertní názory managementu na rizika v jejich oblasti zodpovědnosti. Pravidelně probíhá sběr těchto vlastních

¹¹ Zdroj: vlastní zpracování, Výroční zpráva ČS 2008
Dostupné z: http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/VZ_2008.pdf

hodnocení rizik a vyhodnocení expertních rizikových scénářů. Důležitým nástrojem pro snížení ztrát v důsledku operačních rizik je pojistný program, který Česká spořitelna využívá již od roku 2002. Program zahrnuje nejen pojištění majetkových škod, ale i rizik z bankovní činnosti a odpovědnostních rizik. Od 1. března 2004 je Česká spořitelna zapojena do společného pojistného programu Erste Group Bank AG, který významně rozšířil pojistnou ochranu České spořitelny, zejména u škod se závažným dopadem na hospodářský výsledek banky. V oblasti řízení kontinuity podnikání Česká spořitelna zavedla metodiku a postupy založené na mezinárodně uznávaných standardech a Best Practice. Česká spořitelna systematicky analyzuje klíčové procesy a hrozby z pohledu rizika procesního selhání včetně hodnocení účinnosti přijatých opatření a testování existujících pohotovostních plánů. Česká spořitelna se rovněž podílí na činnosti výboru Kritické infrastruktury finančního trhu (KIFT) zahrnujícího klíčové banky a zastřešeného ČNB. [11]

3.2.6 Kapitálová přiměřenost

Individuální kapitálová přiměřenost České spořitelny převyšovala v roce 2008 úroveň 8,00 %, kterou vyžaduje Česká národní banka. Během roku 2008 došlo ke dvěma událostem, které měly významný dopad na zvýšení kapitálu, a tím i navýšení kapitálové přiměřenosti: v březnu 2008 došlo k navýšení kapitálu zahrnutím nerozděleného zisku z roku 2007 do regulatorního kapitálu (5,7 mld. Kč) a vzhledem k prodeji téměř celé majetkové účasti v Pojišťovně ČS došlo v září 2008 ke zrušení odpočtu kapitálové investice do pojišťoven (1,4 mld. Kč). Výpočet kapitálové přiměřenosti probíhá od července 2007 podle direktivy Basel II. Ke konci roku 2008 byla individuální kapitálová přiměřenost podle metodiky ČNB 10,31 %.

	2008	2007	2006	2005	2004
Kapitálová přiměřenost¹²	10,31 %	9,55 %	9,26 %	8,70 %	8,97 %

Tabulka 6 Kapitálová přiměřenost ČS

¹² Údaje podle metodiky ČNB, Dostupné z: http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/VZ_2008.pdf

4 Analýza bankovních rizik při poskytnutí spotřebitelského úvěru tuzemskou bankou

V této části práce se budu zabývat popisem vybraných spotřebitelských úvěrů a jejich riziky při poskytnutí spotřebitelského úvěru tuzemskou bankou. Praktickým příkladem je poskytnutí spotřebitelského úvěru „Perfektní půjčka“ (viz. **Příloha 1**). V této kapitole nastíním rizika, které musí banka sledovat při poskytnutí spotřebitelského úvěru rozdílným občanům. V současné době se spotřebitelské úvěry využívají pro osobní (nepodnikatelské) potřeby klientů. Všechny spotřebitelské úvěry lze poskytovat i na bezhotovostních pobočkách tuzemských bank.

4.1 Popis spotřebitelského úvěru „Perfektní půjčka“

Tento typ úvěru je určen pro financování plánované koupě spotřebního zboží (nábytek, elektronika, kuchyně...) nebo pro jiné potřeby pro klienty, kteří preferují jednoduchý úvěr bez poplatků. Prioritní u tohoto typu úvěru je informace o výši měsíční splátky. Tento typ úvěru je určen fyzickým osobám – občanům:

- ❖ **disponujícím pravidelným příjmem,**
- ❖ **majícím běžný účet v Kč pro fyzické osoby – nepodnikatele**

kteří jsou:

- ❖ **občany ČR, starší 18 let, způsobilí k právním úkonům**
- ❖ **cizími státními příslušníky, způsobilými k právním úkonům:**
 - **občany EU s povoleným trvalým nebo přechodným pobytem v ČR**
 - **ostatními pouze s trvalým pobytem v ČR**

Tento spotřebitelský úvěr „Perfektní půjčka“ má minimální výši 30 000 Kč a maximální výši 250 000 Kč. V mém výpočtu úvěru „Perfektní půjčka“ je výše částky úvěru 80 000 Kč (viz. příloha 1). V mém fiktivním návrhu spotřebitelského úvěru „Perfektní půjčka“ nebylo nutné dokládat pravidelný měsíční příjem, jelikož v bankovním registru se nenacházel žádný negativní prvek. Další podrobnosti ohledně fiktivním návrhu spotřebitelského úvěru „Perfektní půjčka“ naleznete v **Příloze 1**.

Výše úvěrového limitu na tento typ úvěru je stanoven na základě:

- ❖ **výběrové sestavy** – behaviorálního ratingu – úvěrový limit je předem stanoven pomocí skóringu chování, příjmy nejsou dokládány

nebo

- ❖ **aplikačního ratingu** – úvěrový limit je stanoven pomocí aplikačního skóringu, na základě klientem předložených příjmů.

V tomto spotřebitelském úvěru je stanovena úroková sazba jako pevná od data podpisu Smlouvy o úvěru po celou dobu trvání úvěrového obchodu za předpokladu dodržení podmínek smlouvy o úvěru.

- ❖ Úroková sazba závisí na délce splatnosti úvěru a výsledku skóringové funkce, konkrétní výše se stanoví podle minimálních závazných odchylek, které najdete v interních předpisech banky.
- ❖ Úroková sazba může být stanovena v rámci reklamní kampaně.
- ❖ Výše úrokové sazby není u spotřebitelských úvěrů **garantována** (výjimku je úroková sazba stanovená v rámci reklamní kampaně, jejíž výše je garantována za předpokladu, že klient splňuje podmínky pro využití akční nabídky).

Výše poplatků se řídí přehledem poplatků, které jsou uvedené v příloze smlouvy o úvěru, který odpovídá sazebníku dané banky účinnému v době uzavření smlouvy o úvěru. V případě produktu „Perfektní půjčka“ není vybírána cena za zpracování úvěru a vyhodnocení žádosti o úvěr a měsíční poplatek za spravování úvěru.

Tento typ úvěru může být poskytnut **bez zajištění** až do 250 000 Kč (v rámci standardního aplikačního ratingu nebo behaviorálního ratingu s předschváleným úvěrovým limitem), pokud bude vyhodnocen kladně skóringovou funkcí a celková částka nezajištěných úvěrových produktů poskytnutých klientovi (spotřebitelský úvěr, kreditní karta, povolený debet) nepřesáhne tuto hranici (bez zajištění lze poskytnout pouze celý obchod, není možné akceptovat u jednoho obchodu částečné zajištění). **V ostatních případech** je nutné zajistit úvěrový obchod vždy **minimálně do celé výše**.

Klient může použít tyto prostředky:

- ❖ ručení třetí osoby
- ❖ zástavní právo k pohledávce – vkladu u dané banky
- ❖ vinkulace výplaty vkladů z účtu stavebního spoření ve prospěch banky

Způsob čerpání tohoto typu úvěru je **neúčelové** – převodem na běžný účet dlužníka/spoludlužníka pro fyzické osoby (občany) pouze jednorázově. Čerpání tohoto typu úvěru musí být **zahájeno do 6 měsíců** od data podpisu Smlouvy o úvěru.

4.1.1 Splácení a splatnost úvěru

U produktu „Perfektní půjčka“ výše splátek závisí na výši úvěru, době jeho splatnosti a výši úrokové sazby.

- **Datum splátky** si klient může zvolit s ohledem na termín jeho pravidelného příjmu, tj. 8., 12., 16. nebo 20. dni v měsíci.
- **Klient může zároveň kdykoliv provést předčasnou splátku celého úvěru nebo jeho části** bez jakékoliv sankce, je pouze povinen, o tomto svém záměru banku dopředu informovat ve lhůtě stanovené ve Smlouvě o úvěru a formou stanovenou v úvěrových podmínkách pro fyzické osoby nepodnikatele.
- **Doba splatnosti** se počítá od data podpisu Smlouvy o úvěru do data splatnosti úvěru (jistiny).

Spotřebitelský úvěr musí být po celou dobu svého trvání splácen z běžného účtu pro fyzické osoby – nepodnikatele vedeného u dané banky. Majitelem běžného účtu musí být vždy dlužník nebo spolu dlužník. Není možné akceptovat splácení spotřebitelského úvěru z běžného účtu vedeného u jiného peněžního ústavu či z běžného účtu vedeného u dané banky, jehož majitelem je osoba, která není zavázána v úvěrovém závazku. Pro tento typ spotřebitelského úvěru nelze sjednat odklad splátek.

Způsob splácení úvěru „Perfektní půjčka“ si klient může zvolit dvě možnosti:

- **Pravidelné měsíční splátky** – anuity (stejná částka po celou dobu obchodu)
- **Jednorázovou splátku**, pokud je úvěr **zajištěn zástavním právem k pohledávce - vkladu u vybrané banky** nebo je **zajištěn stavebním spořením** od vybrané banky.

Doba splatnosti spotřebitelského úvěru „Perfektní půjčka“ je max. 72 měsíců (**6 let**).

4.2 Pravidla pro posuzování příjmů

Za účelem snížení rizika banky z důvodu nesplacení úvěru klientem je možno započítat za celou dobu splatnosti pouze prokazatelné příjmy, u nichž je pravděpodobné, že budou klientovi vypláceny po celou dobu splatnosti úvěru.

Obecná pravidla pro posuzování příjmů:

Banka akceptuje následující typy příjmů:

- Příjmy ze závislé činnosti
- Příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti
- Ostatní prokazatelné příjmy

Banka neakceptuje následující typy příjmů:

- Příjmy plynoucí z Dohody o provedení práce¹³
- Příjmy plynoucí ze Smlouvy o dílo
- Ostatní příjmy – nahodilé příjmy

U příjmů je vždy posuzována trvalost a stabilita, jejich výše a zdroj.

Další pravidla pro posuzování příjmů:

1. V případech **existence manželství** se posuzují příjmy a výdaje včetně částek životního minima a závazků za celou domácnost. Součet měsíčních disponibilních finančních prostředků všech spolužadatelů je porovnán s výší splátky úvěru.
2. V případě, že jeden z manželů (žadatel/ručitel) má **dostatečné disponibilní prostředky** pro poskytnutí úvěru/zajištění úvěru ručením, banka akceptuje doložení příjmů (Potvrzení o výši příjmu, resp. daňové přiznání) pouze u tohoto z manželů (žadatel/ručitel).

¹³ Poznámka: U příjmů plynoucí z Dohody o provedení pracovní činnosti je nutné ověřit trvalost a stabilitu těchto příjmů.

3. V případě manželů s **nezúženým jměním manželů (SJM)**: manželé musí být u úvěru zavázáni vždy oba, vystupují vždy jako žadatel + spolužadatel o úvěr. Pokud je příjem žadatele dostačující k poskytnutí úvěru, spolužadatel nemusí dokládat příjmy. Smlouvu však podepisují oba. Výdaje však musí být započítány za celou domácnost (oba manželé)
4. V případě zohlednění **doloženého zúženého SJM¹⁴** (včetně Soudního rozhodnutí s doložkou právní moci) o závazky ze Smlouvy o úvěru, může být žadatelem pouze jeden z manželů, který bude Smlouvu o úvěru s bankou podepisovat. Výdaje tohoto žadatele jsou posuzovány stejně jako v případě žádosti obou manželů, tj. společně za celou rodinu a domácnost (do propočtu jsou brány pouze příjmy tohoto žadatele). Do systému je druhý z manželů zadán jako „fiktivní žadatel“.
5. V případě, že bude žádat o úvěr podáním jedné žádosti **více spolužadatelů**: Žadatel, respektive spolužadatel, mohou být až 4 osoby. Spolužadatelé jsou vždy zavázáni společně a nerozdílně, tzn., nezáleží, v jakém pořadí jsou zapsáni ve smluvních dokumentech. V případě nesplnění závazku jedním z dlužníků může plnit kterýkoli jiný spoludlužník a banka má také právo vyžadovat plnění na kterémkoli z nich. Do propočtu jsou zahrnuty akceptovatelné příjmy a veškeré výdaje obou domácností.

4.2.1 Dokumenty pro posuzování příjmů u občanů ČR a cizích státních příslušníků, kteří prokazují příjmy z ČR

V následující tabulce jsou popsány, jaké dokumenty požaduje banka po klientech s ČR občanstvím s příjmy z ČR.

¹⁴ Poznámka: Zúžení SJM je nutno doložit dohodou o zúžení SJM, které bylo uzavřeno formou notářského zápisu.

Příjmy	Popis	Požadované dokumenty
ze závislé činnosti	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pracovněprávní, služební nebo členský poměr ▪ práce členů družstev a společníků s. r. o. ▪ statutární orgány a další orgány právnických osob 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ potvrzení o výši pracovního příjmu ▪ případně ostatní doklady
z podnikání a samostatné výdělečné činnosti		<ul style="list-style-type: none"> ▪ DP za poslední zdaňovací období potvrzené FÚ vč. Příloh ▪ doklad o zaplacení daně z příjmu ▪ doklad o zaplacení záloh na daň + potvrzení FÚ o bezdlužnosti ▪ DP podané v elektronické podobě ▪ DP podané poštou – klient donese doručenkou a doklad o zaplacení daně z příjmu
z kapitálového majetku	Nelze akceptovat jako stabilní příjem	U příjmů z kapitálového majetku se ve výjimečných případech žádá o příjmovou výjimku, pokud se jedná o opakovaný a převyšující dobu trvání úvěru. Tuto výjimku uděluje specializovaný útvar.
z pronájmu		<ul style="list-style-type: none"> ▪ daňové přiznání za poslední zdaňovací období potvrzené FÚ, vč. Příloh ▪ doklad o zaplacení daně
Ostatní příjmy	<p>Trvalé:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ vdovský důchod ▪ renta (bývalí horníci, vojáci, policisté) ▪ příspěvek na bydlení poskytovaný vojákům z povolání ▪ rodičovský příspěvek ▪ výživné (musí být ověřeno jeho trvání po dobu předpokládané existence úvěrového obchodu) <p>Jen u spotřebitelských úvěrů</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ starobní důchod <p>Omezené:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ invalidní důchod ▪ výživné ▪ sirotčí důchod ▪ dávky pro tělesně postižené 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozhodnutí o přiznání příjmu obsahující délku, po kterou bude pobírán (není-li zřejmé z typu příjmu) ▪ aktuální výměr náhrad

Budoucí příjmy (Platí jen u hypotéčních úvěrů)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ jedná se zejména o příjmy z budoucího pronájmu nemovitostí ▪ lze akceptovat pouze v případě, že k datu žádosti o úvěr jsou doloženy nájemní smlouvou, budoucí nájemní smlouvou, a to se stanoviskem specializovaného útvaru k Obecné pronajimatelnosti 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nájemní smlouvy ▪ budoucí nájemní smlouvy ▪ výpis z účtu dokládající, že nájemné je poukazováno na účet ▪ v případech, kdy nájemní smlouvy jsou již uzavřeny a klient má příjmy z pronájmu, které ještě nejsou evidovány v daňovém přiznání je nutné vždy doložit stanovisko specializovaného útvaru k Obecné pronajimatelnosti
--	---	--

Tabulka 7 Klienti s ČR občanstvím s příjmy z ČR (vlastní zpracování)

4.2.2 Dokumenty pro klienty s cizí státní příslušností s příjmy z ČR

V další tabulce uvedu, jaké dokumenty požaduje banka od klientů s cizí státní příslušností s příjmy z ČR.

Příjmy	Požadované dokumenty
ze závislé činnosti	<ul style="list-style-type: none"> ▪ potvrzení o trvalém/přechodném pobytu ▪ potvrzení o příjmu vystavené zaměstnavatelem, který je registrovaný v Obchodním/Živnostenském rejstříku ▪ výpisy z účtu za posledních 6 měsíců, vydané jakoukoli bankou v ČR. Měsíční příjem na výpisech musí korespondovat s měsíčním příjmem uvedeném potvrzení o příjmu, banka akceptuje vždy nižší měsíční příjem
z podnikání	<ul style="list-style-type: none"> ▪ potvrzení o trvalém/přechodném bydlišti ▪ daňové přiznání s přílohami za poslední účetní období potvrzené FÚ ▪ doklad o zaplacení daně ▪ doklad o zaplacení záloh na daň + potvrzení FÚ o bezdlužnosti (v případě přeplatku na dani)

Tabulka 8 Klienti s cizí státní příslušností s příjmy z ČR (vlastní zpracování)

4.2.3 Dokumenty pro klienty ČR občanstvím s příjmy ze zahraničí

V další tabulce nastíním, jaké dokumenty banka požaduje pro posouzení příjmů u občanů ČR a cizích státních příslušníků, kteří prokazují příjmy ze zahraničí.

Příjmy	Požadované dokumenty ¹⁵
ze závislé činnosti	<ul style="list-style-type: none"> ▪ potvrzení o českém státním občanství (klient dokládá předložením občanského průkazu) ▪ potvrzení o výši pracovního příjmu ▪ pracovní smlouva ▪ pracovní povolení (pokud je vyžadováno)
z podnikání	Není možné úvěrovat

Tabulka 9 Klienti s ČR občanstvím s příjmy ze zahraničí (vlastní zpracování)

Bankovní poradci nemají možnost poskytnout úvěr klientům s cizí státní příslušností s příjmy ze zahraničí. Banka může udělit výjimku v případě, že všechny požadované dokumenty ze zahraničí jsou přeloženy do českého jazyka překladatelem.

4.2.4 Obecná pravidla pro klienty s cizí státní příslušností

Banka má zavedena obecná pravidla pro klienty s cizí státní příslušností (s příjmem z ČR nebo ze zahraničí) a pro občany ČR s příjmem ze zahraničí. Banka klientovi s cizí státní příslušností může poskytnout a schválit úvěr pouze, pokud má trvalý pobyt v ČR, v případě občana Evropské unie je akceptovatelný také přechodný pobyt. Podmínkou banky je domicilace příjmů, která je povinnou součástí ujednání Smlouvy o úvěru.

Příklad podmínky domicilace příjmů v dané smlouvě:

Klientse zavazuje směřovat měsíčně na účet č. vedený bankou peněžní prostředky minimálně ve výši odpovídající 1,5 násobku měsíční splátky jistiny a úroků dle této smlouvy.

Banka nemůže uznat jako ručitele za úvěr klienta s cizí státní příslušností. Výše zmíněná pravidla se neaplikují na manželské páry **pouze** v případě, že jeden z manželů je občan České republiky a jeho příjem v ČR je dostatečný k získání úvěru. V těchto případech se postupuje jako v případě poskytnutí úvěru pro občana ČR s příjmem v ČR. Sběr a ověřování dokumentů týkajících se spolužadatele není povinný. Parametry úvěrového obchodu nejsou omezeny žádnými speciálními podmínkami.

¹⁵ Poznámka: Všechny dokumenty musí být přeloženy do českého jazyka oprávněným překladatelem, vyjma dokumentů ve slovenském jazyce.

Dále existují ještě další pravidla pro klienty cizí státní příslušnosti, které mají banky ve svém interním řádu a kterými jsem se nezabýval ve své diplomové práci.

4.3 Srovnání potřebných dokladů zaměstnance a podnikatele v závislosti na zdroji příjmů

V následujících tabulkách porovnám doklady, které je povinen předkládat v závislosti na zdroji příjmů zaměstnanec a podnikatel.

	Bez majetkového podílu i bez manažerské funkce (ředitel, jednatel, člen představenstva apod.)	S majetkový podílem nebo s manažerskou funkcí (ředitel, jednatel, člen představenstva apod.)¹⁶	Ukončil/přerušil podnikatelskou činnost nebo zahájil v aktuálním zdaňovacím období podnikatelskou činnost
Zaměstnanec	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Potvrzení o výši pracovního příjmu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Potvrzení o výši pracovního příjmu ▪ Papírové výpisy z účtu za poslední 3 měsíce ověřené vystavující bankou, která vede předmětný účet za jakoukoli bankou v ČR ▪ Alternativou výpisů, pokud je žadatel nemá, je DP za poslední zdaňovací období (jako reálný příjem se uvede minimum z obou příjmů, tj. z příjmů uvedených na potvrzení o příjmu a DP) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Potvrzení o výši pracovního příjmu ▪ Doklad o ukončení/přerušeni podnikatelské činnosti od Živnostenského úřadu¹⁷ ▪ V případě ztráty z podnikání realizované v posledním zdaňovacím období (je-li záporný rozdíl příjmů a výdajů) je nutné modifikovat čistý příjem z DP, tj. snížit zisk po zdanění o tuto ztrátu.

Tabulka 10 Seznam dokladů zaměstnance (vlastní zpracování)

¹⁶ Poznámka: Pokud není žadateli zaslán příjem na běžný účet a ani nemůže předložit DP, pak nelze žadateli úvěr poskytnout.

¹⁷ Poznámka: Klient, který nemá doklad o ukončení podnikatelské činnosti, ale ve skutečnosti tuto činnost již nevykonává – nepředkládá DP na FÚ, pak lze akceptovat potvrzení zaměstnavatele, že za zaměstnance provádí roční zúčtování daně a doloží potvrzení o bezdlužnosti od FÚ a zdravotní pojišťovny (na rodné číslo a IČO)

	Bez majetkového podílu i bez manažerské funkce(ředitel, jednatel, člen představenstva apod.)	S majetkovým podílem nebo s manažerskou funkcí (ředitel, jednatel, člen představenstva apod.) + zaměstnanec	Ukončil/přerušil podnikatelskou činnost nebo zahájil v aktuálním zdaňovacím období podnikatelskou činnost + zaměstnanec od aktuálního zdaňovacího období
Podnikatel	<ul style="list-style-type: none"> ▪ DP za poslední zdaňovací období vč. příloh potvrzené FÚ ▪ Doklad o zaplacení daně za poslední zdaňovací období 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ DP za poslední zdaňovací období vč. příloh potvrzené FÚ ▪ Doklad o zaplacení daně za poslední zdaňovací období ▪ Potvrzení o výši pracovního příjmu (předkládá vždy, když má příjem ze zaměstnaneckého poměru) ▪ V případě ztráty z podnikání realizované v posledním zdaňovacím období (je-li záporný rozdíl příjmů a výdajů) je nutné modifikovat čistý příjem z DP, tj. snížit zisk po zdanění o tuto ztrátu. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Potvrzení o výši pracovního příjmu ▪ Doloží potvrzení o bezdlužnosti od FÚ a zdravotní pojišťovny (na rodné číslo i IČO)

Tabulka 11 Seznam dokladů podnikatele (vlastní zpracování)

5 Detailní analýza vybraných rizik v tuzemské bance metodou KARS

Nyní se budeme věnovat stěžejnímu bodu práce, jehož cílem je aplikací zvolené metody analýzy rizik na vybraná rizika tuzemské banky, přiblížit, jak probíhá zpracování analýzy rizik v praxi. Pokusil jsem se vybrat metodu, která nemá příliš komplikovanou strukturu, jelikož tuto práci zpracovávám samostatně. Aplikace většiny popisovaných metod (viz. kapitola „Metodiky identifikace rizika“) totiž většinou vyžaduje týmovou práci skupiny fundovaných odborníků. Absolvoval jsem několik konzultací s odborníky, abych problematice bankovních rizik snadněji porozuměl. Nakonec jsem se na doporučení vedoucího mé práce rozhodl zvolit **metodu KARS (kvalitativní analýza rizik s využití jejich souvztažnosti)**.

5.1 Metoda KARS

Cílem metody KARS je dát manažerům do ruky nástroj, který ulehčí jejich rozhodování, která rizika jsou pro jejich systém „nejrizikovější“ a proto je také nutné se jim věnovat prioritně. Z tohoto důvodu **vznikla kvantitativní analýza rizik s použitím souvztažnosti rizik**. Metodou KARS se ve své disertační práci z roku 2007 zabývá její autor, vedoucí pracoviště studia a jazykové přípravy IOOLB, pan Ing. Štefan Pacinda, Ph.D. Tato metoda vznikla proto, aby dala zpracovatelům analýzy rizik pro určitý subjekt odpověď na otázku, jakým rizikům se věnovat prioritně, a která by se mohla řešit s určitým časovým odkladem.

Tato metoda se obvykle používá jako nástroj ke složitější kvantifikační metodě analýzy rizik pro použití u systémů, ve kterých se vyskytuje více rizik. Je založena na vzájemném působení rizik mezi sebou, nebo-li souvztažnosti rizik. Základním principem metody KARS je možná eskalace událostí, kdy událost jednoho objektu, může být příčinou události u jiného objektu. Také tím může nastat zvýšení pravděpodobnosti výskytu rizika a zvýšení jejich následků.

5.2 Popis zpracování postupu metodou KARS

Pro praktickou ukázkou zpracování analýzy KARS jsme zvolili 5 rizik fiktivní tuzemské banky při poskytování spotřebitelského úvěru bankovním poradcem. Tato

varianta zpracování kvantitativní analýzy metodou KARS umožňuje využití určitých matematických vztahů. Pro moje potřeby použiji jednoduchý matematický aparát.

Můžeme říci, že výsledek mojí analýzy závisí na kvalitě, detailnosti zpracování rizik a také na nezbytné odborné znalosti bankovních rizik. V mém případě postup této metody závisí na detailní analýze rizik při poskytování spotřebitelského úvěru tuzemskou bankou. Z tohoto důvodu bude výsledek mé práce spíše obecnějšího charakteru. Absolvoval jsem několik konzultací s odborníky ve vybraných bankách. Vysvětlení principu metody KARS jsem požádal o detailní vysvětlení této metody jejího autora, pana Ing. Štefana Pacindu, Ph.D.. Dále jsem komunikoval s okresním ředitelem panem Janem Nouzou z pobočky Komerční banky v Hradci Králové. Myslím si, že k detailnějšímu a podrobnějšímu výsledku by bylo zapotřebí využití specializovaného týmu, který se snaží analyzovat a hlavně minimalizovat rizika v tuzemských bankách. Těmito specializovanými týmy disponují již všechny tuzemské banky. V rámci svých možností jsem se snažil metodou KARS, co nejlépe poskytnout informace o rizicích banky při poskytování spotřebitelského úvěru.

Soupis hlavních rizik při poskytování spotřebitelského úvěru

Na začátku zpracování analýzy rizik metodou KARS je potřeba sestavit tzv. **soupis rizik**, která mohou nastat pro banku při poskytování spotřebitelského úvěru. Rizika, která v bance mohou nastat při poskytování spotřebitelského, jsem mohl sestavit kvalifikovaněji a s určitými znalostmi, protože jsem je konzultoval s odborníky z dané oblasti. Níže uvedeným seznamem rizik je výčtem nejdůležitějších rizik při poskytování spotřebitelského úvěru ve fiktivní tuzemské bance.

Výsledný soupis rizik má následující podobu:

1. Posouzení pravosti příjmu – Nejdůležitější riziko, které již bylo popsáno v předchozí kapitole.

2. Zjištění výdajů klienta – Posouzení výdajů klienta (rozpočet domácností), zjištění nezbytných výdajů a další výdaje. Informace o výdajích poskytují bankám instituce BRKI¹⁸ a NRKI¹⁹

¹⁸ Poznámka: BRKI je bankovní registr klientských informací, který slouží ke vzájemné výměně dat věřitelů o bonitě, důvěryhodnosti a platební morálce klientů členských bank.

¹⁹ Poznámka: NRKI je nebankovní registr klientských informací, který slouží ke vzájemné výměně dat věřitelů o bonitě, důvěryhodnosti a platební morálce klientů.

3. Chování klienta - Vychází z údajů získaných z informací o chování dlužníka, coby klienta, nebo zákazníka věřitele. Bankovní poradce sleduje chování klienta, jeho vyjadřování při osobní setkání.

4. Domicilace plateb - Převedení příchozích plateb, např. příjmů ze zaměstnání, na účet u banky, která poskytuje úvěr. Některé banky na základě domicilace poskytují zvýhodnění úrokové sazby pro úvěr.

5. Monitoring klienta - Umožňuje pravidelné sledování klienta a srovnání hodnocení s plánovanými finančními daty po dobu několika let.

5.2.1 Tvorba tabulky rizik

Pro další práci sestavím **Tabulku rizik**, se kterou budeme dále pracovat.

To provedeme následujícím způsobem:

- ❖ Do 1. sloupce tabulky sepíšeme všechna rizika, která jsme stanovili Soupisu rizik a označíme je pořadovými čísly.
- ❖ Do 1. řádku tabulky sepíšeme pořadová čísla rizik.

Připravená tabulka rizik vypadá následovně:

Riziko	1.	2.	3.	4.	5.
1. Posouzení pravosti příjmu					
2. Zjištění výdajů klienta					
3. Chování klienta					
4. Domicilace plateb					
5. Monitoring klienta					

Tabulka 12 Tabulka rizik

Vytvoření tabulky souvztažnosti rizik

Jelikož je tato analýza postavena na vzájemné souvztažnosti rizik, je nutné tyto souvztažnosti patřičným způsobem popsat.

Předpokládejme, že máme v systému x rizik R_i (pro $i = 1$ až x) a pozice v tabulce označíme r_{ij} , kde i je číslo řádku a j číslo sloupce. Pro tento konkrétní příklad je $x = 5$.

Tabulku souvztažnosti rizik vyplníme následujícím způsobem:

1) Pro rizika R_i vyplníme v pozicích na diagonále $r_{ij} = 0$ (pro $i = j$). To lze prezentovat tak, že **riziko R_i nemůže vyvolat samo sebe**.

2) Pro vyplnění dalších pozic postupujeme **po řádcích a to zleva doprava**.
Do pozic **rij** vyplňujeme hodnoty:

1 - je-li reálná možnost, že riziko **Ri** může vyvolat riziko **Rj**

0 - v případě, že riziko **Ri** nevyvolá riziko **Rj**.

Tímto způsobem vyplníme všechny pozice **rij** v tabulce souvztažnosti rizik.
Konečná tabulka souvztažnosti rizik vypadá následovně:

Riziko	1.	2.	3.	4.	5.
1. Posouzení pravosti příjmu	0	0	1	1	1
2. Zjištění výdajů klienta	0	0	1	0	1
3. Chování klienta	0	0	0	1	1
4. Domicilace plateb	0	1	0	0	1
5. Monitoring klienta	1	1	0	1	0

Tabulka 13 Tabulka souvztažnosti rizik

Po vyplnění tabulky souvztažnosti doplníme tuto o jeden řádek a 1 sloupec.
Do první pozice v tomto novém sloupci a řádku dopíšeme položku **SOUČET**
a provedeme součet jedniček $\Sigma 1$ pro jednotlivé sloupce a řádky. Tím obdržíme
výslednou tabulku souvztažnosti:

Riziko	1.	2.	3.	4.	5.	Součet
1. Posouzení pravosti příjmu	0	0	1	1	1	3
2. Zjištění výdajů klienta	0	0	1	0	1	2
3. Chování klienta	0	0	0	1	1	2
4. Domicilace plateb	0	1	0	0	1	2
5. Monitoring klienta	1	1	0	1	0	3
Součet	1	2	2	3	4	

Tabulka 14 Výsledná tabulka souvztažnosti

5.2.2 Výpočet koeficientů aktivity a pasivity

Cílem této kapitoly je převést výslednou tabulku souvztažnosti do matematicky a graficky prezentovatelné podoby. K tomu je potřeba stanovit, co bude výstupem z celé analýzy. Jak je uvedeno v úvodu je cílem této analýzy kvalifikace rizik přítomných v systému. K tomu využijeme tzv. **koeficientů aktivity a pasivity**, které budeme stanovovat v dalších částech. Nyní již si musíme ale objasnit, význam těchto koeficientů.

Koeficient aktivity K_{ARi} je procentuální vyjádření počtu návazných rizik pro riziko R_i , která mohou (na základě správně provedeného vyplnění tabulky Tab. 12. :) být vyvolána, v případě, že nastane riziko R_i .

Koeficient pasivity K_{PRi} je procentuální vyjádření počtu rizik pro riziko R_i , která mohou (na základě správně provedeného vyplnění tabulky Tab 13:) vyvolat následně riziko R_i .

Tato procentuální vyjádření se vztahují k počtu x = počet všech rizik, která mohou v systému nastat (v tomto příkladě se jedná o 5 vybraných rizik).

Pro vyjádření koeficientů K_{ARi} a K_{PRi} si musíme stanovit počet kombinací, kdy riziko R_i ostatní rizika může vyvolat, nebo jimi může být vyvoláno, za předpokladu, kdy nevyvolá samo sebe nebo není vyvoláno samo sebou. Pro x = počet rizik platí, že tento počet kombinací je roven

$$x - 1$$

Nyní přistoupíme k vlastnímu výpočtu koeficientů aktivity a pasivity K_{ARi} a K_{PRi} pro jednotlivá rizika R_i . Tyto koeficienty jsou dány vztahy:

$$K_{ARi} = \frac{\sum 1 R_i}{x - 1} \cdot 100 \quad [\%]$$

pro $\sum 1$ v řádku i a

$$K_{PRi} = \frac{\sum 1 R_i}{x - 1} \cdot 100 \quad [\%]$$

pro $\sum 1$ ve sloupci j .

Pozn.: Hodnota $\sum 1$ je uvedena v řádku (sloupci) Součet pro každé riziko R_i .

Pro upřesnění uvedeme příklad:

$$K_{ARi} = \frac{3}{4} \cdot 100 = 75 \% \quad \text{pro riziko č. 1}$$

$$K_{PRi} = \frac{2}{4} \cdot 100 = 50 \% \quad \text{pro riziko č. 2}$$

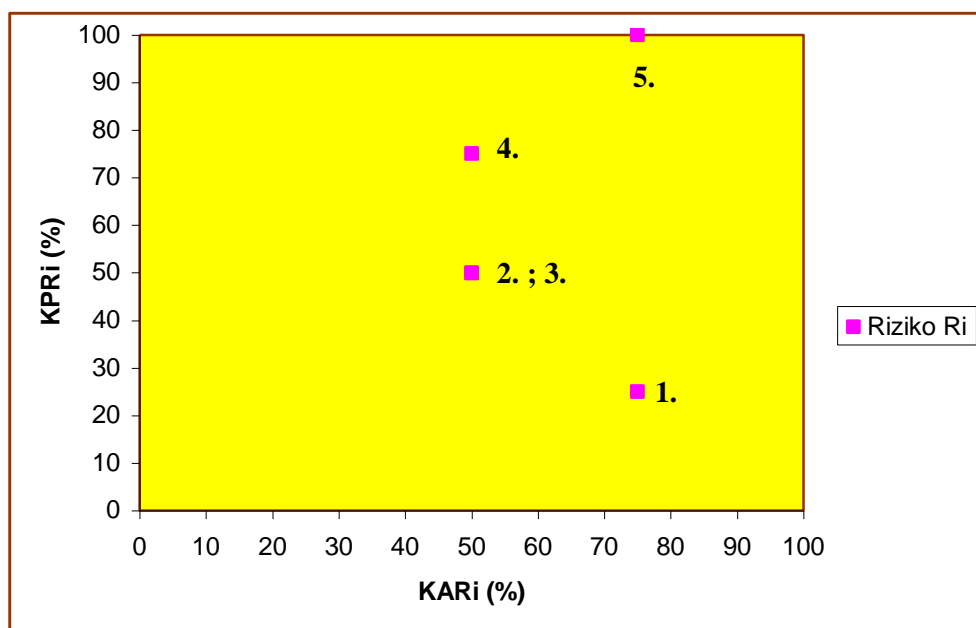
To znamená, že každé riziko R_i bude charakterizováno dvojicí koeficientů K_{ARi} a K_{PRi} . Pro lepší práci a reprodukovatelnost výsledků výpočtů sestavíme následující tabulku koeficientů K_{ARi} a K_{PRi} .

Riziko R_i	1.	2.	3.	4.	5.
K_{ARi} [%]	75	50	50	50	75
K_{PRi} [%]	25	50	50	75	100

Tabulka 15 Tabulka koeficientů aktivity a pasivity pro jednotlivá rizika

5.2.3 Graf souvztažnosti rizik

Vypracováním grafu souvztažnosti rizik podle metody KARS jsou výsledky přehlednější a dají se snadno interpretovat. výstupem graf. V této části práce přicházíme k získání výsledků, které jsme dosáhli s využitím předchozích kroků. Výsledky analýzy KARS vyjádříme **grafem souvztažnosti K_{ARi} a K_{PRi} pro jednotlivá rizika**. Na osu x nanese body K_{ARi} , na osu y nanese hodnoty K_{PRi} a to vždy pro jednotlivá rizika R_i . Pro přehlednější zpracování jsem použil bodový graf programu Microsoft Excel, v němž jsou zaneseny hodnoty koeficientů aktivity a pasivity pro jednotlivá rizika.

Graf 1 Souvztažnost koeficientů aktivity a pasivity pro jednotlivá rizika

Vyhodnocení grafu souvztažností mi pomůže stanovit významnost jednotlivých rizik podle jejich souvztažností s ostatními riziky v systému. Toho docílíme rozdělením grafu na **4 základní oblasti** osami O_1 a O_2 . Tyto oblasti nám stanoví, jak významná rizika se v nich nacházejí.

Výsledné oblasti jsou:

- I. Oblast primárně i sekundárně nebezpečných rizik
- II. Oblast sekundárně nebezpečných rizik
- III. Oblast primárně nebezpečných rizik
- IV. Oblast relativně bezpečná

Předpokládejme, že chceme rozdělením na kvadranty pokrýt 50% všech rizik, tzn. že to oblasti I. (primárně i sekundárně nebezpečné) se dostane 50% analyzovaných rizik. Proto pro osu O_1 , vztahujících se ke koeficientům aktivity bude platit:

1) interval mezi K_{Amin} a K_{Amax} bude považován za 100% z toho vyplývá

$$K_{Amax} - K_{Amin} = 100\%$$

Pokud chceme osu O_1 konstruovat aby splnila výše uvedenou podmínku 50%, bude to rovnoběžka s osou y ve vzdálenosti

$$O_1 = K_{Amax} - \frac{(K_{Amax} - K_{Amin})}{100} \cdot 50$$

Pro osu O_2 , která bude rovnoběžkou s osou x vypočteme její vzdálenost od osy x podle adekvátního vztahu :

$$O_2 = K_{Pmax} - \frac{(K_{Pmax} - K_{Pmin})}{100} \cdot 50$$

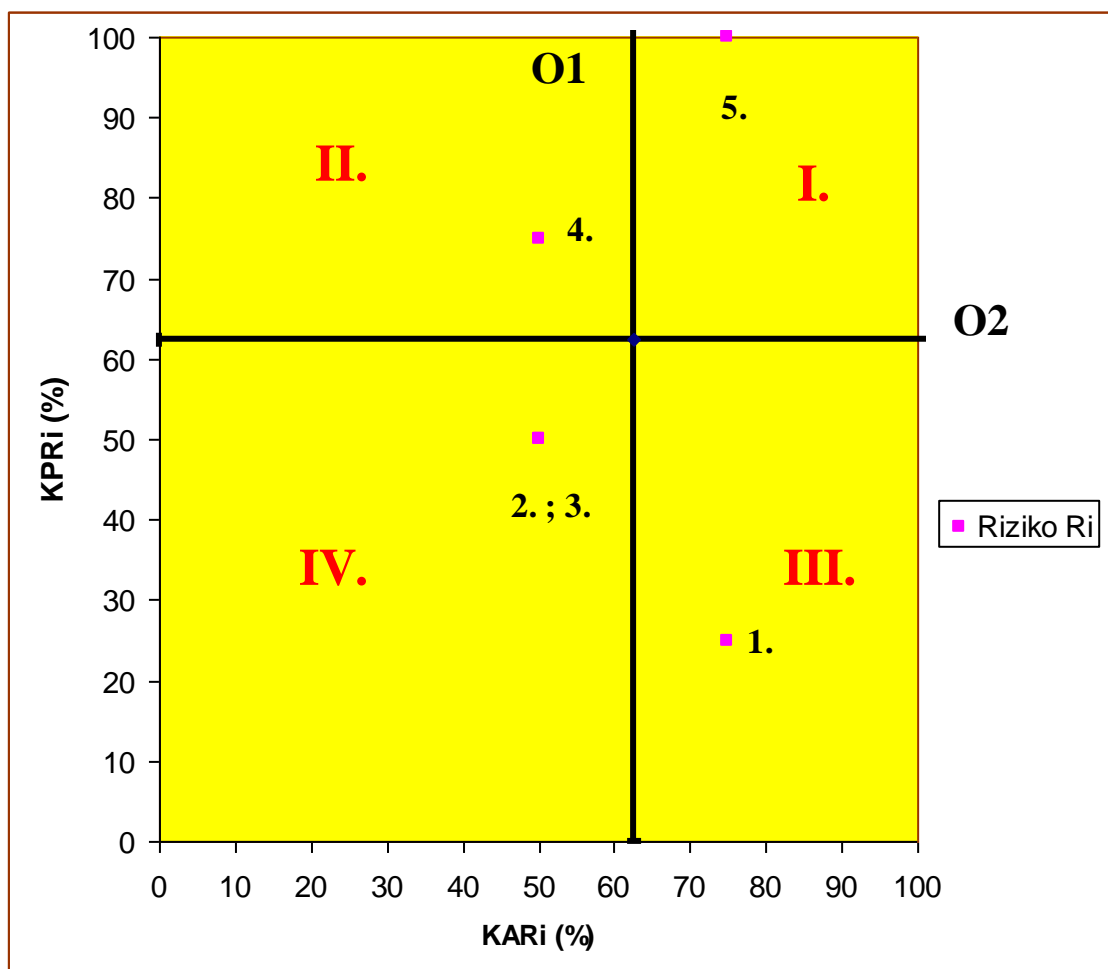
Zde jsou výpočty:

$$O_1 = 75 - \frac{(75 - 50)}{100} \cdot 50 = \underline{\underline{62,5}}$$

$$O_2 = 100 - \frac{(100 - 25)}{100} \cdot 50 = \underline{\underline{62,5}}$$

Pozn.: Pro větší přehlednost uvedeného příkladu jsem pro K_{Amin} a K_{Pmin} zvolil hodnoty koeficientů K_{ARi} a K_{PRi} větší než 0. Tím vznikne výstupní graf analýzy včetně vyznačení kvadrantů.

Osu O_1 v grafu souvztažnosti umístíme do bodu 62,5 na ose x (její vzdálenost od osy $y = 62,5$), osu O_2 umístíme též do bodu 62,5, ale na ose y (její vzdálenost od osy $x = 62,5$). Tím nám v grafu vzniknou 4 kvadranty podle námi stanoveného rozsahu pokrytí rizik (50 %). Velmi jednoduchým a přehledným způsobem tak dostáváme zařazení jednotlivých rizik do I. až IV. skupiny, jak nám prezentuje níže uvedený graf.

Graf 2 Výsledný graf analýzy rizik spotřebitelského úvěru metodou KARS

Mým výsledkem analýzy metodou KARS je tedy výše uvedený graf, který je zpracován na základě údajů z Tab. 12, a přináší nám kvalitativní rozdělení rizik podle jejich souvztažnosti s riziky ostatními. Slovní zhodnocení výsledků je analyzováno v následující kapitole.

Je patrné, že v první etapě následné kvantitativní analýzy a v přípravě opatření pro řešení mimořádných událostí, které mohou být vyvolány riziky uvedenými v Tab.13, se věnují rizikům v oblastech v pořadí :

1. oblast **I.**
2. oblasti **II.** a **III.**²⁰
3. oblast **IV.**

5.3 Zhodnocení a závěrečná doporučení

Na základě výsledků analýzy KARS , které nám kvalitativně rozvrství rizika nacházející se v systému, máme v ruce exaktní kvalitativní stanovení pořadí řešení jednotlivých rizik. Výše uvedený postup je jednoduchou metodou s relativně velkou vypovídající schopností , kterou lze zpracovat kvalitativní analýzu rizik s využitím relativně málo složitého matematického aparátu. Shrneme-li tedy výše uvedený postup, můžeme konstatovat, že KARS dává návod ke stanovení priorit pro následnou kvantitativní analýzu rizik v systému , v tomto případě v bance. Je pochopitelné, že na tuto kvantitativní analýzu bude muset navazovat další část kompletní analýzy rizik systému.

Jak již bylo uvedeno výše, výsledným výstupem analýzy rizik metodou KARS je graf, který je zpracován na základě údajů z Tab. 12. Tento graf rozděluje analyzovaná rizika s 50 % pokrytím do čtyř různých oblastí následovně:

❖ **Oblast I. – primárně i sekundárně nebezpečná rizika**

v této oblasti se nachází riziko č. 5.

❖ **Oblast II. – sekundárně nebezpečná rizika**

v této oblasti je riziko č. 4.

❖ **Oblast III. – primárně nebezpečná rizika**

v této oblasti se objevilo riziko č. 1.

²⁰Poznámka: Oblast II. a III. je záměrně spojena v jeden bod, neboť rizika v těchto oblastech jsou kvalitativně na stejné úrovni a záleží pouze na zpracovateli následné kvantitativní analýzy, zda se bude nejprve zabývat riziky z oblasti II. nebo III. Do oblasti II. náleží rizika sekundárně nebezpečná, tedy rizika taková, která mohou být vyvolána více riziky než mohou sama vyvolat. Oproti tomu oblast III. zahrnuje rizika, jež dokáží způsobit více rizik, než kolika riziky mohou být vyvolána, tzn. primárně nebezpečná rizika.

❖ **Oblast IV. – relativní bezpečnost**

v oblasti relativní bezpečnosti se objevily rizika č. 2. a č.3.

V přípravě opatření pro řešení mimořádných událostí, které mohou být vyvolány riziky uvedenými v tabulce 4, se autor práce bude zabývat riziky v jednotlivých oblastech v **tomto pořadí**:

1. oblast **I.** – riziko **5.**
2. oblast **II.** a **III.** – rizika **1. a 4.**
3. oblast **IV.** – riziko **2. a 3.**

Nyní blíže rozdělíme rizika do jednotlivých oblastí..

Na základě výsledků analýzy KARS , které nám kvalitativně rozvrství rizika nacházející se v systému, máme v ruce exaktní kvalitativní stanovení pořadí řešení jednotlivých rizik.

Oblast I.

▪ **Riziko č. 5. – Monitoring klienta**

Riziko monitoringu klienta se na výsledném grafu nachází velmi vysoko nad osou O2 a v relativně malé vzdálenosti od osy O1. Dalo by se proto konstatovat, že i při nastavení vyššího procentního pokrytí analyzovaných rizik by toto riziko zůstalo v prvním kvadrantu, kde najdeme rizika, která by při následném kvantitativním řešení měla nejvyšší prioritu. K zanedbání monitoringu klienta bankovním poradcem může dojít působením všech vybraných rizik uvedených na soupisu rizik pro tuto analýzu. Je proto zřejmé, že se jedná o riziko primárně nebezpečné a spadá tedy do oblasti I. Toto riziko může způsobit problémy při posuzování příjmů i při zjišťování výdajů klienta bankovním poradcem. Mohou také nastat potíže s převodem plateb do banky, kde klientovi je poskytován spotřebitelský úvěr.

Oblast II. a III.

▪ **Riziko č. 1. – Posuzování příjmů klienta**

Do druhého kvadrantu (sekundární rizika) nám spadá výše uvedené riziko. V případě rizika posuzování příjmů klienta se jedná o sekundární riziko – může být vyvoláno pouze působením rizika č.5. Riziko posuzování příjmů klienta může způsobit změnu v chování klienta nebo může vyvolat pochybnosti bankovního poradce

při monitoringu klienta. Dále může nastat problém s domicilací plateb klienta. Naopak k posuzování příjmů klienta může dojít při monitoringu klienta.

- **Riziko č. 4. – Domicilace plateb**

Dle výsledného grafu toto riziko spadá spíše do primárních rizik, protože nelze jednoznačně určit, zda bychom toto riziko mohli řadit mezi sekundární rizika. Vznik tohoto rizika ovlivňuje pouze monitoring klienta. Naopak domicilace plateb má vliv na posouzení příjmů klienta a na chování klienta při poskytování spotřebitelského úvěru bankovním poradcem.

Oblast IV.

Do čtvrtého kvadrantu nám nakonec spadla dvě rizika, která jsou mezi ostatními riziky ze soupisu specifické tím, že mají koeficienty pasivity i koeficienty aktivity rovny 50 %. Tyto rizika spadají do oblasti relativní bezpečnosti pro danou banku.

- **Riziko č. 2. – Zjišťování výdajů**

Riziko zjišťování výdajů klienta má vliv na chování klienta a na monitoring klienta v následujícím období po uzavření smlouvy ke spotřebitelského úvěru. Toto riziko může být způsobeno nedostatečným monitoringem klienta nebo špatným převodem plateb do banky.

- **Riziko č. 3. – Chování klienta**

Toto riziko může vyvolat nepřesnou domicilaci plateb klienta a nedostatečný monitoring klienta. Riziko chování klienta může být způsobeno nedostatečným prozkoumáním pravosti příjmů a výdajů klienta.

Aplikace metody KARS na fiktivní tuzemskou banku přináší kvalitativní roztřídění jednotlivých rizik do čtyř základních oblastí podle jejich souvztažnosti. Zpracovateli tak pomůže rozdělit podklady pro případnou hlubší analýzu rizik systému banky. Na základě výsledků analýzy docházím k několika výsledkům:

Pouze jedno riziko, které de dostalo do oblasti I. primárně a sekundárně nebezpečných rizik, by mělo být při následném hlubším řešení kvantitativní analýzou brán na zřetel v první řadě. Tomuto riziko by měli bankovní poradci věnovat zvýšenou pozornost při poskytování spotřebitelského úvěru. Dále by měla být věnována nejvyšší pozornost z hlediska příprav opatření pro řešení mimořádných událostí, které jimi mohou následně vzniknout.

Pokud jde o rizika zařazená do oblasti II. a III., záleží čistě na autorovi následné analýzy, kterou zvolí za významnější, protože kvalitativně si tyto oblasti odpovídají. Z těchto oblastí bych neviděl velký rozdíl mezi rizikem posuzování příjmů klienta a domicilací plateb klienta. Podle mého názoru i názoru odborníka z Komerční banky je pro banku rizikovější posuzování příjmů klienta. Ostatní rizika by se dala svým charakterem prohlásit za relativně bezpečná. Myslím si, že tyto rizika spadají do oblasti relativní bezpečnosti, protože jsem si zvolil 50 % pokrytí oblasti I. Z již zmíněného grafu můžeme vidět, že 2 z 5 rizik se nachází v relativní bezpečnosti pro banku.

Závěr

Rizika se objevují ve všech oblastech lidské činnosti a představují potenciální ztrátu. Také bankovní instituce jsou různým druhům rizik vystaveny. Mezi základní kategorie rizik, kterým banky při provádění své činnosti čelí, patří riziko tržní, úvěrové, likvidní, operační a obchodní. Pro banky je velmi důležité, aby jednotlivá rizika dokázaly přesně rozeznat a odlišit od dalších rizik. Proto je nutné, aby bankovní instituce měly vytvořeny nějaké mechanismy, které by rizika nejen identifikovala a kvantifikovala, ale také aby byly schopny využít různé nástroje proti nim. V současné době je velmi časté využití pojištění.

V kapitole o rizicích v České spořitelně a. s. jsem si uvědomil, jaká rizika mohou nastat v této bankovní instituci a jak banka řeší vzniklá rizika. Díky analýze jsem zjistil, které útvary se podílejí na řízení rizik v této bance.

Základem bankovního poradce pro poskytnutí spotřebitelského úvěru je správné posouzení klienta. K tomu bankovnímu poradci napomáhají různé bankovní i nebankovní registry, doklady o posuzování příjmů klienta, zjištění výdajů klienta a shromáždění co největšího počtu relevantních a pravdivých informací, ze kterých bude banka při hodnocení žádosti o úvěr vycházet. Pokud se jí nepodaří tyto informace získat v dostatečném rozsahu, může nastat pro banku ztráta. Pro banku může být chybou, že poskytne úvěr nedostatečně bonitnímu klientovi, který nebude schopen splatit

V praktické části diplomové práce jsem se věnoval bankovním rizikům, které mohou nastat při poskytování spotřebitelského úvěru tuzemskou bankou. Jsou zde popsány jaké dokumenty a doklady banka sleduje, aby předešla možným rizikům. V praktickém příkladu jsem uvedl fiktivní příklad poskytnutí spotřebitelského úvěru „Perfektní půjčka“, který byl napasován na mojí osobu. Tento spotřebitelský úvěr byl konstruován na hodnotu 80 000 korun. S předem zadaných dat o sobě jsem mohl vyhodnotit své parametry na poskytnutí tohoto typu úvěru. Podle mých parametrů z pozice klienta nakonec byl vyhodnocen úvěr tak, že banka by mi bez problémů poskytla úvěr ve výši 80 000 Kč. Moje pozice byla jednodušší, jelikož jsem klientem fiktivní tuzemské banky. Rizikovým faktorem zde mohl být můj nižší měsíční příjem, proto také výše spotřebitelského úvěru není tak vysoká.

V posledním oddíle této práce je uvedena analýza vybraných bankovních rizik metodou KARS při poskytování spotřebitelského úvěru fiktivní tuzemskou bankou. Pro tuto metodu jsem si vybral rizika, které jsem konzultoval s panem Nouzou (okresním ředitelem Komerční banky v Hradci Králové). Vybraná rizika jsou posuzování zdroje příjmů klienta, zjištění výdajů klienta, chování klienta, domicilace plateb klienta a monitoring klienta. Na základě metody KARS jsem zjistil, že primárně nebezpečným rizikem pro tuto analýzu je monitoring klienta. Mezi relativně bezpečná rizika patří podle metody KARS zjišťování výdajů klienta a chování klienta.

Na závěr bych chtěl poznamenat, že v této práci jsou patrné určité rozdíly mezi teorií rizik popisovanou v některých publikacích a skutečnými postupy, které se využívají v bankovních institucích, kde na analýzách rizik pracují specializované týmy. Dále si také myslím, že síla bankovního rizika je rovna síle bankovního obchodu. V minulosti byla síla obchodu silnější než síla rizika.

Po zhodnocení výsledků diplomové práce se domnívám, že stanovený cíl uvedený v úvodu diplomové práce jsem splnil.

Seznam použité literatury

Publikace:

- [1] TICHÝ, Milík. *Ovládání rizika*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. 396 s. ISBN 80-7179-415-5.
- [2] SMEJKAL, Vladimír, RAIS, Karel. *Řízení rizik ve firmách a jiných organizacích*. 2. akt. vyd. Praha: Grada Publishing, 2003. 300 s. ISBN 80-247-1667-4.
- [3] ANTUŠÁK, Emil, KOPECKÝ, Zdeněk. *Úvod do teorie krizového managementu I*. 1. vyd. Praha: VŠE Praha, Oeconomica, 2002. 96 s. ISBN 80-245-0340-9.
- [4] DVOŘÁK, Petr. *Komerční bankovníctví pro bankéře a klienty*. 1. vyd. Praha: Linde a. s., 1999. 475 s. ISBN 80-7201-141-3.
- [5] ROUDNÝ, Radim, LINHART, Petr. *Krizový management III: Teorie a praxe rizika*. Pardubice: Univerzita Pardubice. Fakulta ekonomicko-správní, 2007. 174 s. ISBN 80-7194-924-8.
- [6] HANSON, S. and SCHUERMANN, T.: *Confidence Intervals for Probabilities of Default*. Federal Reserve Bank of New York, 2005.
- [7] FARAYMAND, Ali. *Handbook of Crisis and Emergency Management*. United States of America: Taylor & Francis, 2001. ISBN 0-8247-0422-3.
- [8] PROCHÁZKOVÁ, Dana. *Metodiky hodnocení rizik*. 112, č. 3 (2004)
- [9] PRICE WATERHOUSE: *Úvod do řízení úvěrového rizika*. Přeložil V. Navrátil. 1. vyd. Praha: Management Press, 1994. 315 s. ISBN 80-85603-49-7.
- [10] SEKERKA, B.: *Řízení bankovních rizik*. Praha: Profess, 1998. iv, 203 s. ISBN 80-85235-56-0.
- [11] LIŠKA, V. a kol.: *Makroekonomie*, druhé vydání, Professional Publishing, Praha 2004

Internet:

- [12] Česká spořitelna, VÝROČNÍ ZPRÁVA České spořitelny, a.s. za rok 2008
URL : <http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/VZ_2008.pdf>
- [13] Česká spořitelna, PŘEDPISY DOHODY BASEL II, rok 2007
URL : <http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/BaselIII_final_cj.pdf>
- [14] Dokument *Kvantitativní analýza rizik* [online]. [cit. 2009-07-27].
URL: <www.kvic.cz/showFile.asp?ID=2151>.
- [15] ČNB, PRÁVNÍ PŘEDPISY ČNB, Basel II
URL: <<http://www.cnb.cz/> - právní předpisy ČNB, Basel II>.
- [16] Risk-management, URL: <<http://www.risk-management.cz>>.

Legislativa:

- [17] Vyhláška č. 374/2009 Sb. o výkonu činnosti platebních institucí, institucí elektronických peněz, poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu a vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu
- [18] Vyhláška č. 375/2009 Sb., o předkládání informací platebními institucemi, poskytovateli platebních služeb malého rozsahu a institucemi elektronických peněz České národní bance
- [19] Zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku
- [20] Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu
- [21] Opatření České národní banky č. 1 ze dne 24. listopadu 2009, kterým se zrušují opatření České národní banky pro oblast pravidel obezřetného podnikání institucí elektronických peněz
- [22] Úřední sdělení České národní banky ze dne 26. května 2009 k některým požadavkům na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

Seznam příloh

Příloha 1

Obchodní firma/název/ příjmení a jméno			
Sídlo/adresa zaměstnavatele vč. PSČ			
IČ	9	Číslo telefonu zaměstnavatele (pevná linka)	

(dále jen „Zaměstnavatel“)

1. Zaměstnavatel tímto potvrzuje, že

žadatel o úvěr

ručitel

fyzická osoba

Příjmení, jméno, titul:	GOLOMBIOWSKI MARTIN
Adresa (trvalý pobyt vč. PSČ):	BĚLEHRADSKÁ 393, 530 09 PARDUBICE - POLABINY
Rodné číslo (datum narození, není-li rodné číslo):	8410293309
Druh, číslo a doba platnosti průkazu totožnosti a orgán / stát, který jej vydal:	OP vydaný v ČR č. 113222223, platnost do 27.08.2019, Magistrát měst Pardubice / CZ

(dále jen „Zaměstnanec“)

je u něho zaměstnán jako _____ 1 od _____ 2

2. Pracovní poměr Zaměstnance je uzavřen na dobu určitou, a to do _____ - neurčitou³

3. Měsíční příjem Zaměstnance činí

průměrný čistý měsíční příjem za posledních 12 měsíců		Kč
hrubý roční příjem bez pojistného za poslední zdaňovací období		Kč

Vyplňte pouze pokud zaměstnanecký poměr trvá méně než 12 měsíců a uveďte počet měsíců jeho trvání číslicí (min. 3 měsíce):

průměrný čistý měsíční příjem za posledních měsíců		Kč
--	--	----

4. Z příjmu Zaměstnance jsou - nejsou³ prováděny srážky:

• srážky na základě výkonu rozhodnutí		Kč
• splátky		Kč
• jiné		Kč

5. Zaměstnavatel prohlašuje, že se Zaměstnancem není vedeno jednání o rozvázání jeho pracovního poměru a že Zaměstnanec není ve zkušební době. Zaměstnavatel se zavazuje bez zbytečného odkladu Bance podat zprávu, bude-li pracovní poměr Zaměstnance rozvázán, a sdělit Bance, u kterého zaměstnavatele je Zaměstnanec nově zaměstnán (bude-li mu to známo).

6. Zaměstnavatel bere na vědomí oprávnění Komerční banky, a. s., ověřit si zejména telefonicky informace obsažené v tomto Potvrzení o výši pracovního příjmu, a případně požadovat opětovné vystavení Potvrzení o výši pracovního příjmu shora uvedeného Zaměstnance.

7. Toto potvrzení platí 30 dnů ode dne vystavení.

V

_____ místo a datum vystavení potvrzení

_____ potvrzení vystavil, telefon

_____ razítko a podpis Zaměstnavatele

Souhlasím s oprávněním Komerční banky, a.s. ověřit si zejména telefonicky informace obsažené v Potvrzení o výši pracovního příjmu u mého Zaměstnavatele a případně se na něj obrátit s žádostí o opětovné vystavení Potvrzení o výši pracovního příjmu. Za tímto účelem je Komerční banka, a.s. oprávněna poskytnout danému Zaměstnavateli údaje vztahující se k projednávanému úvěru / ručení.

_____ Podpis Zaměstnanace

¹ Doplněte pracovní zařazení.

² Doplněte den, měsíc a rok.

³ Nehodící se škrtněte.

PROHLÁŠENÍ O ZDRAVOTNÍM STAVU

Čestné prohlášení pojištěného

Rodné číslo 8410293309	Příjmení, jméno, titul GOLOMBIOWSKI MARTIN	Telefon
Adresa bydliště: ulice (místo) a číslo, místo (pošta), PSČ		
Kontaktní adresa: ulice (místo) a číslo, místo (pošta), PSČ		

Prohlašuji, že:

- mi nebyl přiznán podle předpisů o sociálním zabezpečení invalidní důchod pro invaliditu prvního, druhého nebo třetího stupně a nejsem v pracovní neschopnosti (ve stavu nemocných) nebo jsem nebyl(a) v pracovní neschopnosti více než 30 po sobě bezprostředně jdoucích dnů v posledních 5 letech;
- v současné době nejsem v léčení a v posledních 5-ti letech jsem nebyl(a) léčen(a) více než 30 po sobě bezprostředně jdoucích dnů.

Prohlášení pojištěného

Prohlašuji, že jsem byl(a) před sjednáním pojištění seznámen(a) s informacemi a podmínkami kolektivního pojištění ke spotřebitelským nebo podnikatelským úvěrům, které poskytuje Komerční pojišťovna, a.s. („pojišťovna“ či „pojistitel“) prostřednictvím Komerční banky, a.s. („banka“). Potvrzuji, že jsem obdržel(a) Pojistné podmínky pro kolektivní pojištění osob ke spotřebitelským úvěrům ze dne 1.8.2007, nebo Pojistné podmínky pro kolektivní pojištění osob k podnikatelským úvěrům KB ze dne 1.5.2009, vztahující se k tomuto pojištění a svým podpisem níže stvrzuji, že souhlasím s jejich obsahem a svým přijetím do kolektivního pojištění. Souhlasím s tím, že Komerční banka, a.s. je oprávněna přijmout pojistné plnění z kolektivního pojištění. Současně prohlašuji, že můj zdravotní stav mě opravňuje k přijetí do pojištění a že splňuji podmínky uvedené ve článku 5.1. pojistných podmínek a další podmínky pro přijetí do pojištění stanovené kolektivní pojistnou smlouvou. Souhlasím s tím, aby pojistitel sděloval bance důvody případného zamítnutí, krácení či odmítnutí pojistného plnění a to včetně informací o mé osobě, jež jsou mým citlivým osobním údajem. Jsem si vědom(a), že neúplné nebo nepravdivé odpovědi na dotazy pojistitele v tomto prohlášení mohou mít ve smyslu zákona č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě, za následek snížení či odmítnutí plnění v případě pojistné události.

Informace o zpracování osobních údajů klienta v souvislosti s pojistnou smlouvou

Osobní údaje klienta ve smyslu § 4 písm. a) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů (vyjma citlivých), jež klient poskytl pojistiteli v souvislosti s jeho případným přijetím do kolektivního pojištění, nebo které pojistitel získal jiným zákonným způsobem, popřípadě které vytvořil zpracováním údajů takto získaných, budou pojistitelem, nebo jím v souladu s cit. zákonem pověřeným zpracovatelem (bankou), zpracovávány za účelem využívání těchto osobních údajů v rámci předmětu podnikání pojistitele, tj. k činnostem přímo nebo nepřímo souvisejících s pojišťovací či zajišťovací činností. Takto je pojistitel v souvislosti s kolektivním pojištěním oprávněn zpracovávat též následující údaje týkající se spotřebitelského nebo podnikatelského úvěru pojištěného klienta a banka, je oprávněna osobní údaje týkající se spotřebitelského nebo podnikatelského úvěru pojistiteli předávat (číslo úvěrového účtu, datum zahájení čerpání úvěru, výši poskytnutého úvěru, datum splatnosti úvěru, výši měsíční splátky úvěru, aktuální nesplacenou jistinu úvěru, číslo pobočky, na které je úvěr poskytnut). Osobní údaje pojištěného klienta je pojistitel oprávněn v nezbytném rozsahu předávat ve smyslu § 27 cit. zákona do jiných států za účelem zajištění. Pojistitel bude zpracovávat osobní údaje pojištěného klienta uvedeným způsobem v rozsahu požadovaném pojistnou smlouvou uzavřenou mezi pojistníkem a klientem, a to po dobu nezbytně nutnou k zajištění všech práv a povinností plynoucích z pojistného závazkového vztahu. Osobní údaje pojištěného klienta je pojistitel v uvedeném rozsahu a za uvedeným účelem oprávněn zpracovávat i bez jeho výslovného souhlasu.

Souhlas se zpracováním citlivých údajů v souvislosti s pojistnou smlouvou

Klient uděluje pojistiteli souhlas k získávání údajů o jeho zdravotním stavu prostřednictvím smluvních lékařů pojistitele, a tímto opravňuje všechny dotazované lékaře, ústavy, zdravotnická zařízení a zdravotní pojišťovny tyto informace, a to i po jeho smrti, pojistiteli sdělovat. Klient tímto zároveň uděluje pojistiteli výslovný souhlas se zpracováním osobních údajů vypovídajících o jeho zdravotním stavu (citlivé údaje ve smyslu § 4 písm. b) cit. zákona), jež pojistiteli sám poskytl, nebo které pojistitel získal způsobem uvedeným výše, případně které vytvořil zpracováním údajů takto získaných. Tyto citlivé osobní údaje budou pojistitelem nebo jím pověřeným zpracovatelem zpracovávány za účelem využívání těchto osobních údajů v rámci předmětu podnikání pojistitele, tj. k činnostem přímo nebo nepřímo souvisejícím s pojišťovací či zajišťovací činností. Udělení souhlasu se zpracováním citlivých údajů v rozsahu uvedeném výše je podmínkou přijetí do pojištění. Udělený souhlas je klient oprávněn kdykoliv odvolat. Odvolání tohoto souhlasu je možné pouze písemnou formou, nejlépe prostřednictvím doporučeného dopisu zaslaného na adresu sídla pojistitele. Odvolání tohoto souhlasu má za následek zánik pojištění pojištěného ke dni, ke kterému klient písemně svůj souhlas odvolal, nejdříve však ke dni doručení tohoto nesouhlasu pojistiteli.

15.04.2010

15.04.2010

Jan Nouza

Datum a podpis pracovníka KB, telefon, razítko pobočky

Datum a podpis pojištěného

Prohlášení pojištěného uvedená v tomto dokumentu se považují za odpovědi na písemné dotazy pojistitele o zdravotním stavu pojištěného, poskytované pro účely sjednávání soukromého pojištění.

Tento dokument se vyhotovuje ve dvou stejnopisech s platností originálu, přičemž jeden obdrží pojištěný a jeden se stává součástí úvěrové dokumentace.

☐	Smlouva o převodu členských práv a povinností spojených s užíváním družstevního bytu
☐	Stanovy družstva
☐	Souhlas družstva s převodem členských práv a povinností (pouze pokud vyplývá ze stanov družstva)

Účel úvěru – VÝSTAVBA, REKONSTRUKCE, MODERNIZACE, OPRAVA

☐	Plány nemovitosti v rozsahu projektové dokumentace ke stavebnímu povolení (stavební část) (projektová dokumentace musí být ověřena stavebním úřadem)
☐	Stavební povolení včetně doložky o nabytí právní moci nebo Doklad o ohlášení stavebních prací
☐	Smlouva o dílo s dodavatelem (projektová dokumentace musí být ověřena stavebním úřadem)
☐	Sestavení rozpočtových nákladů stavby / rekonstrukce
☐	Smlouva o výstavbě (týká se pouze výstavby bytových jednotek dle zákona č. 72/1994 Sb.)
☐	Prohlášení vlastníka (týká se pouze výstavby bytových jednotek dle zákona č. 72/1994 Sb.)

Účel úvěru – KONSOLIDACE bankovních i nebankovních produktů vedených u jiných peněžních ústavů či splátkových společností poskytnutých subjektu FOO

☐	Smluvní dokumentace konsolidovaného produktu
☐	Písemné potvrzení přísl. peněžního ústavu o aktuální výši nesplacené jistiny a příslušenství konsolidovaného produktu vč. uvedení čísla účtu, na který má být pohledávka uhrazena (vystavené potvrzení nesmí být starší než 15 kalendářních dnů)
☐	Výpisy z úvěrového účtu konsolidovaného produktu za posledních 12 měsíců (pouze v případě žádosti o Optimální půjčku se splatností nad 6 let)

Účel úvěru – KONSOLIDACE (splacení dříve poskytnutých úvěrů/půjček použitých na investice do nemovitosti)

☐	Smlouva o úvěru s bankou včetně všech dodatků nebo Smlouva o půjčce (smlouva o půjčce musí obsahovat ověřené podpisy)
☐	Písemné potvrzení banky (věřitele) s výmazem zástavního práva včetně podmínek splacení úvěru (půjčky)
☐	Potvrzení o aktuální výši nesplacené jistiny (vystavené bankou nebo doložené aktuálním výpisem z úvěrového účtu)
☐	Faktury za provedené práce nebo materiál (ne starší než 1 rok od data vystavení)

Výše uvedené doklady jsou předkládány Bance v originálu a jedné kopii. Bance zůstává kopie, jejíž ověření provedou zaměstnanci jejího obchodního místa na základě předloženého originálu.

2) Doklady předkládané na vyzvání Banky v průběhu povolovacího řízení

Banka si vyhrazuje právo vyžádat si další doklady potřebné k posouzení úvěrového obchodu.

V případě zamítnutí žádosti o úvěr Vám budou veškeré doklady kromě žádosti o úvěr vráceny současně se zamítavým stanoviskem.

Příloha k žádosti o poskytnutí spotřebitelského úvěru:
1) Doklady předkládané klientem při podání žádosti o úvěr:

Doklady identifikující žadatele, spolužadatele, ručitele	
☒	Doklady totožnosti – např. občanský průkaz, pas, atd...
☐	Rozhodnutí soudu o vypořádání společného jmění manželů nebo Dohoda o zúžení společného jmění manželů sepsaná formou notářského zápisu nebo Dohoda o vypořádání společného jmění manželů po rozvodu apod. (pokud tyto dokumenty existují)
Doklady vztahující se k příjmům žadatele, spolužadatele(ů), ručitele(ů)	
☐	Potvrzení o pracovním příjmu ze závislé činnosti (ne starší než 1 měsíc)
☐	Daňové přiznání potvrzené finančním úřadem včetně případného komentáře a doklad prokazující zaplacení daně za příslušné období (za poslední zdaňovací období)
☐	Oprávnění k podnikatelské činnosti – např. Živnostenský list, výpis z Obchodního rejstříku nebo jiné (pouze v případě, že zdrojem příjmů je podnikatelská činnost a v posledních 14 dnech bylo požádáno o změnu oprávnění k podnikatelské činnosti)
Doklady vztahující se k výdajům a závazkům žadatele, spolužadatele(ů), ručitele(ů)	
☐	Doklady o nesplacených půjčkách / úvěrech – Smlouva o úvěru (půjčce), doložení aktuálního zůstatku úvěru / půjčky
☐	Leasingová smlouva
☐	Pojistná smlouva o životním a úrazovém pojištění (jestliže je uzavřena)
☐	Ručitelské prohlášení
Doklady vztahující se k objektu úvěru (objektu zástavy)	
☐	Nabývací titul k nemovitosti (např. kupní smlouva, kolaudační rozhodnutí, darovací smlouva, soudem schválená dědická dohoda popř. jiná listina dokládající přechod vlastnického práva)
☐	Geometrický plán (potvrzený katastrálním úřadem, a to pouze v případě, kdy je očekávána změna údajů v katastru nemovitosti)
☐	Pojistná smlouva o pojištění nemovitosti proti živelním a jiným rizikům + doklad o zaplacení (pouze v případě, že k datu žádosti tato pojistná smlouva existuje)
☐	Dotazník a čestné prohlášení ručitele
☐	Doklad o zaplacení ceny za zpracování úvěrového obchodu
Další doklady podle účelu úvěru	
Účel úvěru – KOUPE NEMOVITOSTI	
☐	Kupní smlouva nebo Návrh kupní smlouvy nebo Smlouva o smlouvě budoucí kupní, která bude obsahovat v textu nebo jako přílohu návrh znění kupní smlouvy nebo Doklad, že je pozemek územním plánem či územním rozhodnutím určen k občanské zástavě (týká se koupě pozemku) (kupní smlouva musí obsahovat ověřené podpisy)

Vážená paní, Vážený pane,

děkujeme Vám, že jste projevil(a) zájem o náš produkt. V následující tabulce uvádíme předpokládané základní parametry požadovaného produktu:

Předpokládané parametry úvěru:	
Typ úvěru:	Perfektní půjčka
Způsob splácení:	Anuitní
Předpokládaná výše úvěru:	80000,00
RPSN:	19,45
Předpokládaná výše úrokové sazby:	17,9
Předpokládaný počet splátek:	71
Předpokládaná výše splátky úvěru:	1835,00

Pokud budete mít zájem pokračovat v jednání o navrženém obchodu, příp. budete požadovat změnu parametrů a nový výpočet, obraťte se, prosím, na Vašeho kontaktního pracovníka:

Jan Nouza
ředitel pobočky
Hradec Králové
www.kb.cz
www.mojebanka.cz

Fyzická osoba – nepodnikatel (dále jen „žadatel“)

Příjmení, jméno, titul : **GOLOMBIOWSKI MARTIN**
 Adresa (trvalý pobyt) : **BĚLEHRADSKÁ 393 , 530 09 PARDUBICE - POLABINY**
 Druh a číslo dokladu totožnosti : **OP vydaný v ČR č. 113222223**
 Telefon domů :
 Telefon do zaměstnání :
 Rodinný stav : **svobodný(á)**
 Bytové poměry : **ostatní**
 Nejvyšší dosažené vzdělání : **VŠ - bakalářské studium**
 Zaměstnání žadatele :
 Název zaměstnavatele :
 Poslední zaměstnání od roku : **2004**

Registrační číslo žádosti : **0513010010529**
 Rodné číslo : **8410293309**
 Platnost do : **27.08.2019**
 Hlavní mobilní telefon : **+420 723053838**
 Další mobilní telefon :
 Rok uzavření manželství : **xxx**
 Trvalý pobyt od roku : **1991**

 Povolání : **osoby bez pracovního zařazení**
Počet nezaopatřených dětí:

do 6 let věku: **0**
 od 6 do 10 let věku: **0**

od 10 do 15 let věku: **0**
 od 15 do 26 let věku: **0**

Měsíční výdaje domácnosti žadatele a manžela/manželky žadatele :

Vypořádání majetku po rozvodu : **nepřipadá v úvahu**
 Nájemné :
 Výživné :
 Ostatní výdaje : **1000**
 Daň z majetku ročně :
 Počet ost. členů domácnosti : **1**
Závazky v Kč

Úpravení SJM : **nepřipadá v úvahu**
 Úrazové pojištění :
 Penzijní připojištění :
 Stavební spoření :
 Jiné pojištění / spoření :
 Životní pojištění :

Celková výše půjček a spotřebitelských úvěrů mimo KB

Celková výše hypotéčních úvěrů mimo KB

Měsíční splátka půjček a spotřebitelských úvěrů mimo KB

z toho konsolidováno :

Měsíční splátka hypotéčních úvěrů mimo KB

z toho konsolidováno :

Celková výše limitů KK mimo KB :

z toho konsolidováno :

Celková výše limitů PD/KTK mimo KB

z toho konsolidováno :

Ručitelská prohlášení :

Ostatní závazky :

Požadovaný úvěr : Perfektní půjčka

Výše úvěru v Kč : **80000**
 Způsob čerpání : **jednorázově**
 Čerpání od : **15.4.2010**

 Slovy : **====Osmdesáttisíc Kč====**

 Počet splátek : **71**

 Čerpání do : **15.4.2010**

Typ odkladu splátek na začátku :

Počet měsíců odkladu splátek na začátku :

Účel úvěru :

Navrhované zajištění úvěru:

- ručení
 zástava pohledávky Žadatele nebo třetí osoby u Banky
 vinkulace výplaty vkladů účtu stavebního spoření u společnosti Modrá pyramida stavební spořitelna, a.s.

Jsem/jsem si vědom(a)/vědomi, že ceny za poskytování bankovních služeb se účtují podle Sazebníku Komerční banky, a. s., platného v době poskytnutí bankovní služby, včetně ceny za zpracování a vyhodnocení žádosti o úvěr, která zahrnuje komplexní posouzení a vyhodnocení žádosti o úvěr spojené s ohodnocením míry obchodního a finančního rizika.

Prohlašuji/prohlašujeme, že údaje uvedené v žádosti, v potvrzení o příjmech (daňovém přiznání), v dokumentech o pojištění a v čestném prohlášení jsou pravdivé a úplné. Dále prohlašuji/prohlašujeme, že nemám/neladíme žádné daňové nedoplatky, nedoplatky pojistného na veřejné zdravotní pojištění, nedoplatky pojistného na sociální zabezpečení ani nedoplatky příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a zároveň, že nemám žádné závazky vůči státu vzniklé neoprávněným pobíráním dávek nemocenského pojištění, důchodových dávek ani dávek sociálního zabezpečení. Prohlašuji/prohlašujeme rovněž, že nejsem/me osobou se zvláštním vztahem ke Komerční bance, a. s. (dále jen „Banka“) ve smyslu ustanovení § 19 z.č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, nejsem osobou blízkou ve smyslu ustanovení § 116 z.č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, osobě se zvláštním vztahem k Bance a nejsem/me propojen/a žádnou obchodní společností.

Souhlas se zpracováním osobních údajů a použitím rodného čísla – registry klientských informací

V souvislosti s touto žádostí o uzavření Smlouvy mezi mnou/námi a Komerční bankou, a. s., IČ: 45 31 70 54 (dále jen „Banka“), souhlasím/souhlasíme s tím, aby Banka získávala, shromažďovala, uchovávala, zpracovávala a předávala mé/naše osobní údaje, včetně mého/našeho rodného čísla a údajů o mé/naší bonitě, podle textu Oznámení o souhlasu klienta se zpracováním údajů, s jehož obsahem jsem seznámen/jsem seznámená a souhlasím/souhlasíme s ním.

Komerční banka, a. s. podpisem této žádosti potvrzuje její převzetí*

V Hradci Králové

 dne **15.4.2010**

vlastnoruční podpis žadatele :

 Jméno: **MARTIN GOLOMBIOWSKI**

Žádost vyhotovil a klienta ověřil :

Jan Neuz, ředitel pobočky

* Na poskytnutí úvěru není právní nárok. Podpis této žádosti Bankou není její akceptací.